EPISCOPIA GIURGIULUI

Biserica ADORMIREA MAICII DOMNULUI din Dobreni

Biserica
ADORMIREA MAICII DOMNULUI
din Dobreni, județul Giurgiu

Coordonator proiect: preot Adrian Dima
Fotografii: Laurenţiu Tătulescu și Albert Dima

ISBN: 978-606-8931-03-6

Pr. Dima Adrian

Biserica
ADORMIREA MAICII DOMNULUI
din Dobreni, județul Giurgiu

Album tipărit cu binecuvântarea
Preasfinţitului Părinte
† AMBROZIE
Episcopul Giurgiului

Editura Episcopiei Giurgiului
2017

Preasfinţitul Părinte
† AMBROZIE
Episcopul Giurgiului

Cuvânt înainte

Am primit cu bucurie inițiativa părintelui profesor Dima Adrian, secretarul Protoieriei Hotarele și paroh al Parohiei Dobreni de a redacta o monografie despre satul natal și despre biserica în care preacucernicia sa, alături de părintele său, vrednicul preot Tănase Dima, slujesc de aproape o jumătate de secol. După o trudă deosebită, lucrarea vede lumina tiparului, înfățișând încă o pagină a istoriei Bisericii noastre strămoșești și alăturându-se astfel seriei de monografii ale celor mai reprezentative locașuri ale Episcopiei Giurgiului.

Istoria bisericii „Adormirea Maicii Domnului" din Dobreni este strâns legată de istoria formării și stabilirii satului pe actuala vatră, evenimente legate de domnia scurtă și tumultoasă a voievodului Constantin Șerban (1654 – 1658, 1660). Deși atestată încă din secolul al XVI-lea, într-un document pe care voievodul Alexandru al II-lea (1574 – 1578) îl redactează chiar la Dobreni, localitatea își va cunoaște adevărata strălucire începând abia cu Constantin Șerban. Ulterior, moșia și satul vor trece în stăpânirea Sfântului Domnitor Constantin Brâncoveanu, apoi în cea a lui Grigore al IV-lea Ghica. Evenimentele de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX vor găsi localitatea Dobreni în plină efervescență. În anul 1888, din cauza aplicării defectuoase a Legii Agrare din 1864, țăranii din întreaga țară se răscoală, cerând limitarea drepturilor arendașilor și re-analizarea obligațiilor pe care le aveau față de autorități și față de marile familii boierești. Locuitorii din Dobreni au participat activ la răscoală, 16 dintre ei fiind arestați. Totuși, revolta lor va duce la împroprietărirea a 111 familii din localitate, astfel că în 1907, aici nu a mai fost nevoie de intervenția armatei pentru a opri răscoala.

La toate aceste evenimente, biserica „Adormirea Maicii Domnului", ctitoria lui Constantin Șerban, va fi martoră, preoții slujitori implicându-se activ în viața comunității. Tocmai de aceea, părintele Adrian Dima acordă o atenție deosebită sfântului locaș, descriind minuțios atât arhitectura, cât și fresca restaurată, ce împodobește pronaosul. Reprezentarea celor șapte sinoade ecumenice arată o trăsătură aparte a acestei

biserici, ea fiind, alături de biserica "Sf. Ier. Nicolae" din localitatea Florești Stoienești, singurele locașuri de închinare din Episcopia Giurgiului ce înfățișează aceste scene.

Sunt demne de menționat și biografiile personalităților ce și-au legat numele de localitatea Dobreni, precum poetul creștin și martir Vasile Militaru, fiu al satului, sau doctorul Daniel Danielopolu, dar și prezentările fostelor locuințe boierești, ce fac dovada importanței deosebite pe care localitatea a avut-o de-a lungul istoriei. Nu în ultimul rând, episodul botezului țiganilor spoitori, în 1895, de către mitropolitul primat Ghenadie Petrescu și de episcopul Argeșului, Gherasim Timuș, reprezintă o pagină inedită de istorie locală.

Scrisă într-un stil accesibil, în care analiza istorică este dublată de aprecierile autorului, el însuși fiu al satului, lucrarea reprezintă încă un pas important în cunoașterea acestei zone și a importanței pe care a avut-o de-a lungul timpului.

Binecuvântăm osteneala părintelui profesor Adrian Dima și a celor ce au sprijinit apariția acestei monografii și avem încredințarea că exemplul lor va fi urmat, pentru ca viaţa Bisericii să-și demonstreze încă o dată actualitatea și forța transformatoare, duhovnicească.

† AMBROZIE
Episcopul Giurgiului

I. Dobrenii - cinci secole de istorie creștină

La 20 km Sud de Bucuresti, pe drumul ce leagă capitala ţării de vechea localitate Herești, se află satul Dobreni, cel mai frumos sat, satul în care am copilărit și pe care astăzi, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, îl păstoresc ca preot. Numele acestuia este de origine slavă și înseamnă cel bun, cel frumos, aratând frumuseţea acestor locuri dar și a locuitorilor, oameni harnici, gospodari, primitori și mereu bucuroși de oaspeţi. Credinţa în Dumnezeu, în unitatea de neam dar și dragostea pentru acest pământ i-a făcut să reziste vitregiilor vremurilor în care inamicul păgân de la Sud de Dunăre deseori pârjolera satele romînești. Cei ce au vizitat satul Dobreni, unii lăsând importante însemnări, și-au dat seama că expresia mioritică pe-un picior de plai / pe-o gură de rai nu este o simplă metaforă, ci o realitate, o bogăţie pe care am moștenit-o de la moșii și strămoșii noștri.

Diaconul Paul de Alep, un arab creștin, împreună cu Patriarhului Macarie al Ierusalimului, al cărui și secretar era, în călătoriile pe care le-au efectuat în Ţările Române și Rusia, a vizitat în anul 1657 localitatea Dobreni și, încântat de palatul lui Constantin Șerban, de grădinile palatului ce semănau cu cele ale francilor, de biserica satului, dar și de moderna moară de pe malul Sabarului, a lăsat o frumoasă descriere, o mărturie peste veacuri.[1] În toamna anului 1853, în timpul Războiului Crimeii, Sir Patrick O'Brien (1823-1895), devenit mai târziu important om de afaceri și primar al orașului Dublin, a trecut prin sat și, impresionat, a consemnat în jurnalul său: „La Dobreni am întâlnit o brigadă de infanterie și un corp puternic de geniști și mineri, mărșăluind în aceeași direcţie ca și noi. Când schimbam caii la Dobreni, un grup de tinere fete, îmbrăcate cu cele mai bune haine, căci era sărbătoare, stătea în apropiere, privindu-i pe soldaţii în trecere. Unele dintre ele erau foarte frumoase; una în special, fară ciorapi și cu bietele piciorușe vinete din cauza frigului, era extrem de frumoasă. Zâmbetul lor plăcut și reverenţele suplimentare, când le-am spus bună seara, m-au făcut să uit pe groaznicii cazaci"[2].

---

[1] Paul de Alep, „Călătoriile Patriarhului Macarie", în *Călători străini despre Ţările Române,* vol. VI. 1, volum îngrijit de M. M. Alexandrescu-Berșca Bulagaru, Ed. Enciclopedică și Știinţifică, București, 1976, p. 230.

[2] Cf. Sir Patrick O'Brien, „Jurnalul unei șederi în Principatele Dunărene, în toamna și iarna anului 1853", în *Călători români în Ţările Române,* vol. VI (serie nouă), volum îngrijit de Daniela Bușă, Editura Academiei Române, București 2010, pp. 79–103.

Nicolae Iorga, înainte de anul 1900, vizitând mai multe localităţi din zonă, scria: „satul Dobreni înșiră case foarte bune și deosebit de îngrijite, cum se află numai în părţile Buzăului; acoperișurile cu stuf sunt frumos clădite și printre ele se află și câte unele din tablă. Cerdacele se razimă pe subţirateci stâlpi albaștri; pe prispă, în jurul ferestrelor și ușilor brâuri de aceeași culoare, care e și a mintenelor purtate de ţărani. Curţile sunt mari, bine împrejmuite, pe alocuri cu ostreţe de lemn care pot sluji ca model; pătulele arată aceeași gospodărie aleasă.

La porţi, la cârciumă, de-a lungul șoselei vezi săteni gătiţi de duminică: bărbaţi foarte curaţi în hainele lor, femeile îmbrăcate cochet în rochii și polcuţe ca la mahala, în toate culorile bătătoare la ochi. Beţivi nu se văd în acest sat, nici în cele apropiate. La capătul Dobrenilor se întinde hora: deocamdată bărbaţii singuri își destind picioarele tropăind și chiuind, sub ochii râvnitori ai fetelor gătite cu câte o floare roșie pusă de după urechi"[3].

Localitatea Dobreni este o străveche așezare românească din Câmpia Română, Lunca Argeș-Sabar, jud. Giurgiu, ce se află la graniţa cu judeţele Ilfov și Călărași, la o distanţă de 60 km Nord-Est de orașul Giurgiu, reședinţa judeţului. În prezent, satul Dobreni formează împreună cu satele Vărăști și Obedeni comuna Vărăști. În trecut, până în anul 1950, localiatea a avut statut de comună, comuna Dobreni-Câmpurelu, pe care o forma împreună cu satul Câmpurelu care astăzi aparţine de comuna Colibași.

Așezat pe malul vestic al lacului Cocioc și pe malul stâng al râului Sabar, la câţiva kilometri de confluenţa râurilor Sabar și Argeș, străbătut de coordonatele geografice 44º23' latitudine nordică și 26º25´ longitudine estică, satul Dobreni se învecinează cu următoarele localităţi: la Nord comuna Berceni, judeţul Ilfov, la o distanţă de 5 km, la Vest comuna Vidra, judeţul Ilfov la o distanţă de 3 km, la Est comuna Frumușani, judeţul Călăraţi la o distanţă de 8 km, în partea de Sud-Est satul Vărăști, iar la Sud satul Câmpurelu, la o distanţă de 1 km.

Încă din perioada medievală și până în anul 1950, Dobrenii a făcut parte din judeţul Ilfov[4], judeţ pe care îl întâlnim cu această denumire în arhivele statului din anul 1778[5]. Mai târziu, în anul 1831, judeţul

---

[3] N. Iorga, *Cum era România până la 1900*, vol. I - România Munteană, Ed. Minerva, București, 1972, pp. 233-235.

[4] În perioada medievală, din punct de vedere administrativ, Ţara Românească era structurată în judeţe, Moldova în ţinuturi, iar Transilvania în districte, scaune și comitate. Împărţirea teritorială în judeţe este atestată documentar încă din anul 1392, când Voievodul Mircea cel Bătân, într-un hrisov, numește „ţinutul Vâlcei" judeţ. Judeţele, până în anul 1864, au fost conduse de căpitani de judeţ, sau ispravnici.

[5] Aurel Popescu, Nihita Adrian,Constantin Cosmin, *Monografia Comunei Vărăști*, Editura Amanda, București, 2009, p. 12.

Ilfov apare împărţit în plase printre care și Plasa Sabar din care făcea parte localitatea Dobreni[6] și care, din anul 1964, se va numi plasa Vidra. În anul 1950, sub influenţa și după modelul sovietic, are loc o reorganizare a ţării prin desfiinţarea judeţelor și plaselor și împărţirea în regiuni și raioane, Dobrenii aparţinând Regiunii București, Raionul Vidra, apoi Raionul Olteniţa. În anul 1967 s-a revenit la împărţirea în judeţe, Dobrenii aparţinând iarăși de judeţul Ilfov, iar în anul 1981 noua organizare duce la desfiinţarea judeţului Ilfov și la apariţia altor judeţe printre care și Giurgiu, din care va face parte și satul Dobreni.

Satul este unul specific câmpiei, de tip adunat, ce are o suprafaţă de peste 2860 ha. Relieful localităţii este dispus în terase, astfel în partea de Nord și Nord-Est terenul se ridică treptat cu 4-6 m faţă de vatra satului, iar în partea de Sud și Sud-Vest coboară cu 5-6 m până la nivelul râului Sabar. Populaţia, potrivit recensământului din 2011, este de peste 2000 locuitori, în scădere faţă de recensământul din 2002. Mai bine din jumătatea populaţiei este de etnie rromă și este așezată în trei zone distincte. Majoritatea caselor sunt cu un nivel și sunt construite din cărămidă, stil *vagon*, adică o deschidere strâmtă la stradă, cu trecere dintr-o cameră în alta și cu prispă pe lungime. În ultimii 20 de ani s-au construit și case mai impunătoare cu două nivele (parter și etaj), iar în cartierul rromilor spoitori au apărut *case ţigănești cu turnuleţe*. În contrast cu locuinţele spoitorilor întâlnim în *Linia a treia* și *Pe vale* case sărăcăcioase, fără garduri împrejmuitoare, construite din pământ, alcătuite dintr-o singură cameră și învelite cu carton bitumat sau celofan.

---
[6] Aurel Popescu, Nichita Adrian, Constantin Cosmin – *Monografia Comunei Vărăști,* p 13.

Reţeaua hidrografică a satului Dobreni este alcătuită din râul Sabar şi lacul Cocioc. Sabarul trece la o dintanţă de 700-800 m de partea de Sud a satului şi se varsă în râul Argeş, în dreptul localităţii Isvoarele. În trecut, albia Sabarului era mult mai aproape de sat, dar din cauza deselor inundaţii, în sec. XIX a fost deviat cursul între localităţile Vidra şi Obedeni.Vechea albie, numită *Răstoaca* sau *Sabarul mic* a devenit un loc mlăştinos unde se adună mai ales primăvara apele pluviale. Cociocul este un lac în partea de Est a satului, fiind în legătură cu lacul Mamina din Berceni, de la care primeşte apă printr-un stăvilar şi după mai multe cotituri se varsă în vechea albie a râului Sabar. În trecut, Cociocul era acoperit cu stuf ce era folosit de localnici la acoperişurile caselor[7]. În anul 1964 mare parte din lac a fost amenajat, devenind heleşteu pentru pescuitul sportiv, administrat mai întâi de Filiala „30 Decembrie", apoi de Filiala „Dinamo"[8].

Toponimele şi hidronimele localităţii Dobreni reprezintă o particularitate specifică oricărei localităţi româneşti, fiind în strânsă legătură cu activităţile omeneşti, cu factorii care alcătuiesc mediul înconjurător şi cu evenimente istorice[9].

Cele mai importante toponime și hidronime locale sunt:

– *Castel*: denumire dată de săteni ruinelor palatului lui Constantin Şerban;

– *Prinţesa:* cartier locuit de localnicii care şi-au construit case pe locul curţii palatului lui Constantin Şerban;

– *Corlătescu:* stradă în Dobreni ce duce spre localitatea Berceni, numele provenind de la moşierul Filip Corlătescu ce îşi avea reşedinţa la palatul nou de pe această stradă;

– *Linia mare:* cea mai lungă stradă din localitate ce duce spre comuna Vidra. Astăzi se numeşte str. Vasile Militaru;

---

[7] George Ioan Lahovari, *Marele Dicţionar Geografic al României: alcătuit și prelucrat după dicţionarele parţiale pe judeţe,* vol. 2, Ed. Socecu, București,1900, p. 541.

[8] Mihalache Micu Vasile, *Studiu monografic*, 1972, p.15.

[9] Gheorghe Dragu, *Geografie istorică* – curs universitar, Ed. Universităţii „D. Cantemir", București, 1992. p. 25.

– *Cenuşari*: stradă în Dobreni care se mai numeşte şi *Linia mică,* unde au fost împroprietăriţi locuitorii cătunului *Odăi* prin reforma agrară din 1864. Astăzi se numeşte str. Constantin Şerban;

– *Spoitori:* cartier din jumătatea estică a satului, locuit de etnicii rromi spoitori;

– *Ţigănie:* cartier locuit de rromii „ţigani”, aflat lângă cimitirul satului;

– *Pe Vale:* prelungire spre Nord a cartierului *Prinţesa,* pe partea de Est a Cociocului, unde locuiesc cei mai săraci rromi;

– *Linia a treia:* stradă în spatele cartierului *Spoitori* unde locuiesc cei mai săraci spoitori. Se mai numește și *La indieni*;

– *Răstoaca*: vechea albie a râului Sabar aflată de-a lungul laturii sudice a satului;

– *Deal:* denumire dată de săteni loturilor agricole din partea de Est și Nord-Est;

– *Lagăr:* teritoriu aflat spre localitatea Vărăști, unde azi sunt construite noile case ale spoitorilor. Denumirea vine de la faptul că în timpul războiului Crimeii (1853-1856), s-a așezat o tabără militară rusească;

– *Odăi:* zonă din partea de Nord-Est a satului, spre Frumușani unde, în sec. XIX, exista un cătun cu același nume;

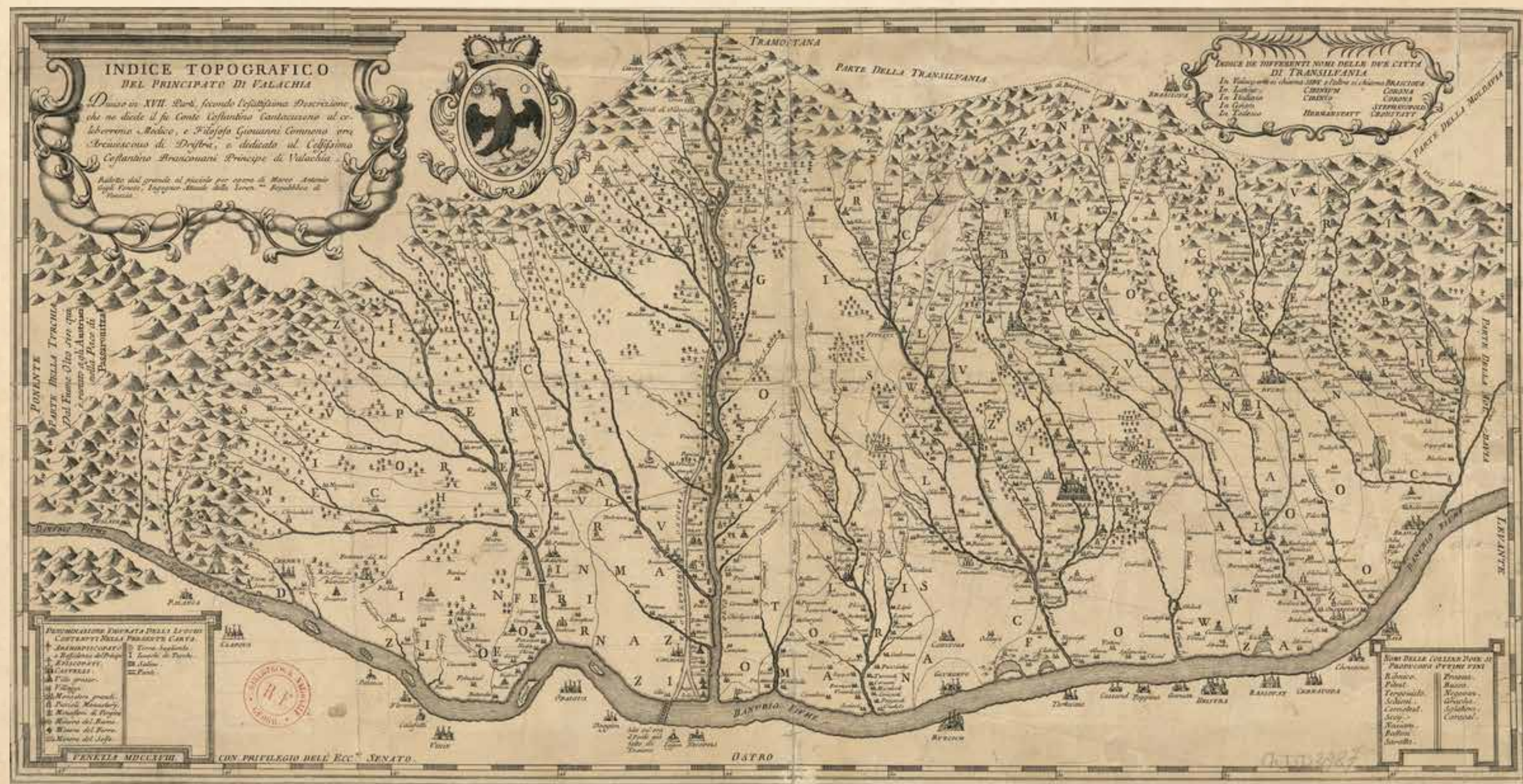
– *Mecet:* locul unde a fost cimitirul spoitorilor, aflat în partea de Sud-Est a Castelului. Până în 1895 spoitorii erau de religie musulmană și aveau cimitir separat;

– *Stupină:* terenul din partea de Vest a satului, spre localitatea Vidra, aproape de actualul târg agricol, unde, în trecut, erau așezaţi stupii moșierului;

– *Legiuite:* teren în spatele Târgului agricol primit se pare de ţărani în urma unei reforme agrare;

– *Podul de pământ*: este un baraj din pământ care separă Cociocul de Mamina. Pe el se face legătura cu pământurile de la Deal[10].

[10] Multe dintre numele toponimelor le-am aflat din discuţiile cu domnul Panait Nicolae, locuitor al satului.

I.1. O pagină de istorie românească

Numele localităţii Dobreni este de origine slavă și înseamnă *bun*, *bine*, *cel bun*, *cel frumos*, iar vechimea lui ar putea coborî până în sec VI, când a pătruns primul val de slavi sudici[11]. Întâmplător sau nu, la estul localităţii se află comuna Frumușani, care ar reprezenta traducerea românească a Dobreniului. Informații concrete privind modul în care localitatea a primit acest nume nu avem, dar printre săteni circulă o legendă despre un jude sau cneaz, pe nume Dobre, *bun la suflet*, care adăpostea fugari, fiind cunoscut și căutat de mulţi din împrejurimi. Oamenii săi își spuneau oamenii lui Dobre sau dobrenari și de aici ar fi venit Dobreni[12].

Numeroasele fragmente ceramice descoperite cu totul întâmplător pe teritoriul vetrei satului, unele existând în micromuzeul școlii, dar și învecinarea cu localitatea Vidra, pe teritoriul căreia căreia s-a descoperit celebrul vas antropomorf *Zeiţa de la Vidra,* ne îndreptăţesc să credem că aici a existat o permanentă locuire umană ale cărei începuturi datează din neolitic. În localitatea Vidra, la 3 km de Dobreni, sub îndrumarea profesorului Dinu Rosetti, între anii 1932-1934, în punctul numit *Măgura,* în urma săpăturilor arheologice, au fost descoperite urme preţioase ce atestă prezenţa oamenilor în această zonă din cele mai vechi timpuri. Cea mai importantă descoperire pe teritoriul ţării noastre, ce datează din neolitic, cu o vechime de peste 7000 ani este *Zeița de la Vidra*. Cunoscută și ca *Venus de la Vidra,* aceasta a fost găsită într-un sanctuar, alături de alte statuete, majoritatea feminine. Zeiţa, care personifică cultul fertilității, este de fapt un vas din lut ars, cu o înălţime de 43 cm și este modelat în forma unui trup de femeie, amintind de figurinele de marmură descoperite pe ţărmul Mării Egee. În momentul descoperirii vasului, exista și un pandantiv de aur legat spre zona

[11] C.C.Giurescu, D.C. Giurescu, *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri până azi,* Ed. Albatros, București 1975, p. 19.
[12] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* studiu dactilografiat, Dobreni, 1997, p. 10.

pieptului, către care sunt îndreptate si braţele. Întreaga suprafaţă a vasului este acoperită cu bogate motive ornamentale, realizate prin incizii și subliniate cu culoare albă. Interesant este faptul că una dintre vechile denumiri ale localităţii Vidra, care astăzi corespunde unui cartier, este Străini-Dobreni. Probabil aici, cu ceva timp în urmă, aduși de boieri sau veniţi de bunăvoie, s-au stabilit locuitori ce lucrau pământurie boierilor din Dobreni și de aceea au fost numiţi străinii din Dobreni.

Satul Dobreni este atestat documentar la **18 aprilie 1531** de un document din timpul Domnului Vlad al V-lea Înecatul (1530-1531), ctitorul Mănăstirii Viforâta. Prin acest document, marele vornic Drăghici primea în stăpânire mai multe moșii printre care și Dobreni:

Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad Voievod și domn a toată ţara Ungrovlahiei, fiul marelui Vlad voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei mele cinstitului vlastelin și primului sfetnic al domniei mele jupan Drăghici mare vornic și cu fiii săi, ca să-I fie ocină de la Drumul Baiului până la stâlp și iarăși până la salcie, oricât este partea lui Nicula din Roșii, toată, pentru că a cumpărat jupân Drăghici vornic de la Nicula din Roșii pentru 100 florini galbeni și pentru 100 de oi și pentru trei sălașe de ţigani și pentru un cal bun înșeuat și înfrâuat și pentru un caftan bun. Pentru că a vândut Nicula de a sa bună voie, încă din zilele răposatului Radu voievod, care a pierit la Râmnic, însă fară nici o silă, înaintea domniei mele și înaintea megiașilor lor, ca nimeni dintre ei să nu fie volnic a întoarce această întocmire și vânzare.

Și iarăși, jupanului Drăghici vornic astfel să-I fie satele care se numesc Dinţeștii toţi Fisîianii toţi și Dobrenii toţi și Vladimireștii[13] toţi, pentru că îi sunt vechi și drepte ocine și sate de moștenire ale lui.

† Милостїю божїею, Їѡ Влад воевода и господинъ въсои земли Ѹгровлахїискои, синъ великаго Влад воевода. Дават господство ми сїе повеленїе господства ми почтенномꙋ властелинꙋ и пръвомꙋ съвѣтникꙋ господства ми жꙋпан Драгич велики дворник и съ синохи си, ꙗко да мꙋ ест ѡчинꙋ ѡт Пꙋт Баюлов даже до стлъпꙋ и пак даже до връбо, вере колико ест дел Никꙋлие ѡт Рошїи въса, понеже покꙋпил жꙋпан Драгич дворник ѡт Никꙋла ѡт Рошїи за р҃ флорини жлати и за р҃ овце и за три челѣдї ѡт ацигани и за едно кон добръ оседлан и ѡбꙋздан и за едно кафтан добръ. Занеже ест продал Никꙋла ѡт своа добро волѣ ꙗкоже ѡт при дьни покоиннаго Радꙋла воевода иже погибе на Рмник, али без ни едниое силостїе ѡт прѣд господства ми и ѡт прѣд мегїашоми им, како да нѣст волен нитко ѡт них похратити сїа такмежїа и продажїа.

И пак жꙋпанꙋ Драгич дворникꙋ сице да емꙋ сꙋт села еже се зовет Диницещїи въси и Фъсъшнїи въси и Добрѣнїи въси и Владїмирещїи въси, понеже емꙋ сꙋт стари и прави ѡчине и села за дѣдине емꙋ.

Сего радї и господство ми дадох жꙋпанꙋ Драгич велики дворникꙋ, ꙗко да мꙋ сꙋт сїе више речене ѡчине и села въ ѡчине и ѡхабе емꙋже и синовем емꙋ, внꙋкомже и прѣвнꙋчитом. И въ них пръдалнкы да нѣст, нꙋ да сꙋт ѡставшеи им. И ѡт никогождꙋ непотъкновено, по рѣчи господства ми.

И свѣдѣтелїе: жꙋпанꙋ Драгич велики дворник[1] и жꙋпан Влъѯан велики логофет и Радꙋл вистїар и Драгомир спатаръ[1] и Ѯарица пехарникъ и Даниюл комис и Станко столник и и Станко велики постелник. Исправник, Влъѯан велики логофет.

И написах аз, Нефит, въ нистолни град Тръговище, мѣсеца априлїе н҃і дьни, в лѣт ꙁ҃лѳ.

† Їѡ Влад воевода, божїа милостїа господинъ.

---

[13] Satul Vladimirești, azi dispărut, apare în documentele sec. XVI și se afla la Vest de Dobreni. Credem că se afla la marginea actualei localităţi Vidra și a dispărut în urma unor inundaţii.

De aceea și domnia mea am dat jupanului Drăghici mare vornic, ca să-I fie aceste mai sus zise ocine și sate de ocină și de ohabă, lui și fiilor lui, nepoţilor și strănepoţilor. Si la ei prădalnică să nu fie, ci să fie celor rămași ai lor. Și de nimeni neatins, după spusa domniei mele.

Și martori: jupan Drăghici mare vornic și jupan Vâlcsan mare logofăt și Radu vistier și Dragomir spătar și Udiște paharnic și Danciul comis și Staico stolnic și alt Staico mare postelnic. Ispravnic, Vîlcsan mare logofăt.

Și am scris eu, Neguit, în cetatea de scaun Târgoviște, luna aprilie 18 zile, în anul 7039 < 1531>.

+ Io Vlad voievod, din mila lui Dumnezeu, domn[14].

Menţiunea în documentul arătat, că Dobrenii, alături de celelalte sate, lui jupân Drăghici „îi sunt vechi și drepte ocine și sate de moștenire ale lui" ne duce la ideea că aceste sate, înainte de a aparţine lui Nicula din Roșii, au mai aparţinut familiei lui Drăghici, înaintașilor săi, iar vânzarea din 1531 să fie o răscumpărare. Marele Vornic Drăghici, cumpărătorul Dobreniului, era fiul lui jupân Vintilă de la Florești și îl întâlnim în hrisoavele domnești încă din anul 1512, din timpul voievodului Neagoe Basarab, cu demnitatea de paharnic[15]. El este, potrivit unui document din 1605,[16] cel care a ctitorit, pe moșia sa, Schitul Stâmbu-Găiseni și tot aici s-a îngropat el, soţia și copiii lui: „pentru că a fost acest sat moșie a jupân Drăghici, fost mare vornic, apoi însuși Drăghici la sfânta mănăstire când a întemeiat și a zidit sfânta mănăstire Stâmbu și după moarte, jupân Drăghici mare vornic s-au îngropat și zac oasele sale în sfânta mănăstire, el și soaţa lui și fiii lui și tot neamul". Interesul marelui vornic Drăghici, cea mai impotantă persoană în stat după voievod la acea dată, pentru satul Dobreni precum și *ohaba* dată, (scutirea de impozite și prestaţii) arată importanţa acestei localităţi, locuită probabil de o comunitate bine închegată cu oameni gospodari și harnici, capabili să muncească întreaga moșie.

Un alt document care face menţiune la sat, dar și la importanţa lui, datat 30 august 1577, este emis la Dobreni de Domnul Ţării Românești, Alexandru al II-lea (1574-1578), prin care dăruia moșia Bahan unui boier pe nume Vuia: + *Din mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voievod și domn a toată ţara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Mircea voievod, fiul lui Mihnea voievod.*

---

[14] D. R. H. - B, Ţara Românească, vol. III, pp. 177-179.
[15] George D. Florescu, *Divanele Domnești din Ţara Românească,* vol. I, București 1943, p. 195.
[16] D. R. H.- B, Ţara Românească, vol. II, pp. 201-202.

Dă domnia mea această poruncă a domniei mele lui Vuia cu fiii lui, câți Dumnezeu îi va da, ca să-I fie ocină în Bohani, a patra parte din sat, de peste tot hotarul, din pădure și din câmp și din apă și din vie, pentru că a cumpărat-o de la jupânița Stanca, când i-au pierit fiii ei, pentru 5000 aspri gata, la vreme de nevoie, de i-a pomenit cum se cuvine boierilor morții.

Iar apoi a avut Vuia pâră înaintea domniei mele cu fiii jupâniței Stanca, mai sus scrisă, cu Barbul și Vladislav și cu nepoții lor, Socol, fiul lui Hamza și Vintilă, fiul lui Stanciul. Și așa pârau ei pe Vuia, mai sus zis, înaintea domniei mele, că n-a vândut mama lor această mai sus.zisă ocină lui Vuia, mai sus-scris. Iar domnia mea am cercetat cu toți cinstiții dregătorii domniei mele că i-a vândut-o jupânița Stanca mama lui Barbu și a lui Vladislav, lui Vuia, mai sus-scris, de a ei bunăvoie și fără nici o silă. Deci au rămas Barbu și Vladislav și nepoții lor, Socol și Vintilă, de lege dinaintea domnieie mele.

Pentru aceasta și domnia mea i-am dat lui Vuia și cu fiii lui și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit, după porunca domniei mele.

Și martori pune domnia mea: jupân Dobromir mare ban și jupân Ivașco mare vornic și jupân Neagoe mare logofăt și jupân Stan mare spătar și Mitrea vistier și Bratul comis și Gonțea paharnic și Badea stolnic și jupân Stoica mare postelnic. Ispravnic, Dobromir mare ban al Jiului.

Am scris eu, Ivașco din Loviște, de la Boișoara. Am scris în satul Dobreni, în luna august 30 zile, ani curgători de la Adam 7085 (1577).

+ Io Alixandru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn[17].

În conţinutul documentului nu se face nicio referire la satul sau la moșia Dobreni, dar prezenţa și emiterea documentului la Dobreni, de către voievodul ţării, venit de la Târgoviște, capitala ţării, chiar de ziua sa onomastică, Sf. Alexandru, arată importanţa localităţii, dar și a boierilor din localitate la acea dată, precum și existenţa unei case boierești, demnă de găzduirea unui voievod. Acest document voievodal datat la Dobreni ne îndeamnă să credem că aici exista un conac boieresc înainte de data emiterii documentului, deci înainte de voievodul Constantin Șerban. Este posibil să fi existat un alt conac pe locul căruia voievodul Constantin Șereban să fi construit celebrul conac de la Dobreni, sau este posibil să fi existat un alt conac în alt loc. S-a discutat mult timp despre posibilitatea existenţei unui conac pe malul drep al Cociocului, la aproximativ

[17] D. R. H.- B, Ţara Românească, Vol. VIII: 1576-1580, p. 95.

50 m de biserică, actualmente în curtea familiei Colibășeanu, unde se mai pot observa și azi vagi urme de construţie solidă.

Doi ani mai târziu, întâlnim iarăși Dobrenii în documentele cancelariei domnești, căci un document din 11 ianuarie 1579, semnat la București, de voievodul Mihnea ne spune că logofătul Sibiiul a *cumpărat ocina numită Dobreni și din câmp și din pădure și de pretutindeni de la Mihăilă și de la Nenciu și de la Neagoe și de la Mușat pentru 1600 de aspri*[18].

Mai târziu, în octombrie 1601, satul Dobreni îl găsim în proprietatea lui Radu Șerban, Domn al Ţării Românești între iulie 1602 - decembrie 1610, mai-septembrie 1611[19]. Voievodul Radu Șerban, cel care a refăcut Mănastirea Comana, își avea principala reședinţă la Coiani (azi Mironești, com. Gostinari) aproape de Dobreni și înainte de a ajunge voievod avea un imens domeniu boieresc format din 71 sate[20]. Moșia Dobreni, alături de cea de la Tântava, va fi dăruită de voievod Elinei, soţia popii din Dobreni[21], sau soţia, probabil văduva unui

† Милостїю божїею, Їѡ Алеѯандрѹ воевода и господинъ въсое землѣ Ѹггровлахїиское, синъ великаго и прѣдобраго Мирча воевода, синѹ Михнѣ воевода. Дават господство ми сїе повелѣнїе господства ми Вѹев съ синови емѹ, елицемже Богъ даст, ꙗкоже да мѹ ест ѡчинж ѹ Бохани, четврътаго дело ѿ село ѿ по въсѡм хотаром, ѿ шѹм и ѿ полю и ѿ вод и ѿ виноград, понеже га ест покѹпил ѿ жѹпаница Станка, къда их загинѹли синии ей, за ҂е̃ аспри готови, на врѣме за неволѣ, тере га ест помѣнила како ест достоанїе болѣром мрътви.

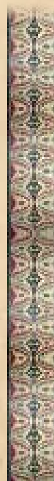
А потом, имаше Вѹꙗ прѹ прѣд господства ми със синови жѹпанецев Станка више писана, със Барбѹл и Владїслав и съ анепсеем им, Сокол, синѹ Хамзаѡм и Винтилъ, синѹ Станчюлѡв. И сице прѣше ѡни по Вѹꙗ, више реченѹ, прѣд господства ми, како нѣст продал матери им сїе више речена ѡчинѹ Вѹев, више писан. А господство ми съгледах съ въсѣми почтенимми правители господства ми и изнаидох и истинствовах и мартѹсѹет мнози людїе ѿ двор господства ми како ю ест продала жѹпаница Станка, матери Барбѹлѡв и Владїславов, Вѹев, више писан, ѿ негова добра волѣ и без иедина сила. Таже ѡстах Барбѹл и Владїслав и внѹком им, Сокѡл и Винтилъ, ѿ закѡна ѿ прѣд господства ми.

Сего радї и господство ми дадох Вѹев и със синови емѹ [съ грѣх] и внѹком и прѣвнѹчетом емѹ и ни ѿ когоже непоколѣбимо, по ѡризмо господства ми.

И свѣдѣтелїе поставлѣет господство ми: жѹпан Добромир велики бан и жѹпан Ївашко велики двѡрник и жѹпан Нѣгое велики лѡгѡфет и жѹпан Стан вел спатар и Митрѣ вистїꙗр и Братѹл кѡмис и Гонцѣ пехарник и Бадѣ столник и жѹпан Стоика велики постѣлник. Исправник, Добромир велики бан Жилски.

Исписах аз, Ивашко ѿ Ловище ѿ Боишоаръ. Написах ѹ село Добрѣни, въ мѣсеца аѵгѹст а̃ дьни, текѹщи лѣти ѿ Адама ҂з̃пе̃.

† Їѡ Алїѯандрѹ вѡевѡда, милостї божї господинь.

[18] D. R. H. - B, Ţara Românească, Vol. VIII: 1576-1580, p. 288.
[19] Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României,* Editura Meronia, București, 2001, p. 94.
[20] Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României,* p. 95.
[21] N. Iorga, *România , cum era până la 1900,* vol. I, 1972, București, p. 233.

popă Constantin din București cu care Radu Vodă intrase în dragoste în timpul domniei lui[22]. Elina va lăsa moștenire Dobrenii fiului ei și al lui Radu Șerban, Constantin, viitorul voievod al Ţării Românești. Constantin Șerban este cel care constuiește pe malul drept al Cociocului, pe când era

Domeniul Boieresc al lui Radu Serban

serdar în armata domnului Matei Basarab, o biserică cu hramul *Adormirea Maicii Domnului*.

La sfârșitul sec. XVII moșia de la Dobreni se afla în proprietatea domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688-1714), strănepot al voievodului Radu Șerban, Elina, bunica după mamă, fiind soră de tată cu voievodul Constantin Șerban. În ziua de 13 decembrie, în timpul războiului dintre Imperiul Austro-Ungar și Imperiul Otoman, pentru a evita un conflict direct în București, se retrage de la Cotroceni

[22] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe,* Ed. Junimea, Iași, 1971, p. 249.

împreună cu familia, curtea și garda domnească la Dobreni unde se afla un palat al Cantacuzinilor[23]. Văzâd că imperialii nu-l urmăresc, a doua zi părăsește Dobreniul, ocolește Bucureștiul prin partea de răsărit, trece pe la Mănăstirea Plătărești, apoi spre judeţele Prahova și Saac (Săcuieni) și se stabilește la Ruși (Fulga), moșie care aparţinuse unchiului său Șerban Cantacuzino[24].

În sec. XVIII satul Dobreni îl întâlnim în proprietatea familiei voievodului Ţării Românești Grigore al IV-lea Ghica[25]. Voievodul Ghica a avut două soţii, Maria și Eufrosina, cu fiecare dintre ele având mai mulţi copii. Dăruiește Marioarei, fiicei din a doua căsătorie, satul Dobreni, ceea ce a nemulţumit pe ceilalţi fii, iar după moartea domnului, începe un lung proces pentru moștenire[26]. Satul ajunge în proprietatea lui Dimitrie Ghica, fiul cel mic al primei soţii, dar se pare că nu printr-o judecată definitivă, ci Dimitrie l-ar fi câștigat la un joc de cărţi de la Constantin Filipescu, soţul Marioarei[27].

După intrarea în posesia moșiei Dobreni, Dimitrie Ghica îi acordă o atenţie deosebită, căci construiește un nou conac boieresc la 500 m Nord de biserica satului, pe actuala stradă Filip Corlătescu, compus din 8 camere, o baie și două mansarde, având în jur un teren de 5000 m[28], conac din care azi mai există vagi urme, iar curtea este în proprietatea unor cetăţeni care au întemeiat frumoase gospodării și au construit case. Este cel care, în urma reformei agrare din 1864, strămută locuitorii cătunului sezonier pentru muncile agricole numit *Odăi* și îi împroprietărește pe actuala stradă Constantin Șerban, ce se numea atunci *Linia Odăi*.

Reforma agrară din anul 1864, din timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, s-a făcut simţită și la Dobreni. Au fost împroprietărite 11 familii de fruntași cu câte 6 ha, 70 de familii de mijlocași cu câte 3 ha și 30 de pălmași cu câte 2 ha; total 111 familii împroprietărite cu 336 ha[29].

După Războiul de Independenţă, moșia Dobreni a fost împărţită în două loturi. Primul lot cu o suprafaţă de 1350 ha aparţinea Elenei Ghica, iar al doilea cu suprafaţa de 1250 ha aparţinea Mariei Ghica,

---

[23] Constantin Rezachevici, *Constantin Brâncoveanu - Zărnești 1690,* Ed. Andreas, București, 2014, p. 98.
[24] Constantin Rezachevici, *Constantin Brâncoveanu - Zărnești 1690,* p. 340.
[25] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* 1938, p. 40.
[26] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 13.
[27] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 41.
[28] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 13.
[29] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 52

căsătorită cu baronul Hertz[30]. Primul lot a fost cumpărat în anul 1902 de Filip Corlătescu, iar după Primul Război Mondial, neavând moștenitori, l-a vândut Casei Rurale[31]. Conacul Boieresc împreună cu o suprafaţă de 50 ha a fost cumpărat de fraţii Bercowitz care l-au vândut apoi lui Gheorghe Mihail Codrescu, iar acesta, în perioada crizei mondiale, pentru a obţine prima de asigurare, a aranjat incendierea conacului care a fost distrus până la temelie[32]. Înainte de incendiere au fost negocieri între boier și Școala Dobreni, boierul propunând vânzarea conacului pentru a fi transformat în școală contra sumei de 100000 lei, negociere care nu s-a materializat[33].

Lotul al doilea al Mariei Ghica a fost donat în anul 1904 Societăţii „Patria", în 1911 a fost cumpărat de Mihail Kalideru, iar acesta l-a lăsat moștenire fiicei sale Gabriela, căsătorită cu renumitul medic Daniel Danielopolu. După Reforma Agrară din 1921, cele două loturi s-au diminuat semnificativ după care au fost cumpărate de Obștea „Sabarul" și împărţite în anul 1924 la 136 de familii[34], ceea ce a făcut ca înainte de al Doilea Război Mondial să nu mai fie suprafeţe mari de teren la Dobreni.

Locuitorii satului Dobreni, ca și cei din celelalte sate din jurul Bucureștilor au participat la marile evenimente ale naţiunii române: Răscoala românească de la 1821, Revoluţia de la 1848, Unirea de la 1859. În Războiul de Independenţă au fost înrolaţi șase săteni, doi dintre ei, Lixandru Radu și Ciobanu Marin, fiind uciși în luptele de la Griviţa[35].

Răscoala ţărănească de la 1888, care a avut ecou în întreaga societate românească, a avut un impact major asupra locuitorilor din Dobreni. S-a declanșat pe un fond real de nemulţumire al ţăranilor, dar încadrarea ei în evenimentele politice agitate ale anilor 1886, 1887 și 1888 și analiza mai atentă a acestor evenimente la nivel naţional ne-ar putea îndemna să credem că a fost mai mult decât o răscoală. Scânteia s-a aprins la 21 martie la Urziceni (Ialomiţa)[36] și s-a întins cu repeziciune în judeţele limitrofe: Ilfov, Prahova, Dâmboviţa și Vlașca, apoi, când răscoalele din această zonă erau pe punctul de a fi reprimate, alte

---

30 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 54.
31 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 54.
32 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 70.
33 Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p 14.
34 Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p.14.
35 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 72.
36 Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturlor de stat în România*, vol. I, Ed. Rao, București, 2001, p. 64.

mișcări au izbucnit în alte judeţe cum ar fi Buzău, Teleorman etc. Unul din centrele Răscoalei de la 1888 a fost și localitatea Dobreni, care la acea vreme aparţinea prinţului Dimitrie Ghica, fiul fostului domn al Ţării Românești Grigore Dimitrie Ghica (1822-1828), primul domn după regimul fanariot. Principalele cauze ale răscoalei izbucnite la Dobreni au fost incorecta aplicare a Legii agrare din 1864, ţăranii neștiind exact care le sunt pământurile, acestea nefiind parcelate, nealocarea pământurilor pentru însurăţei dar și înrobitoarele contracte de învoieli agricole[37]. O cauză imediată a răscoalei a fost și lipsa de porumb pentru hrană și de nutreţ pentru vite, din cauza secetei puternice din anul 1887. Guvernul liberal, condus de I.C. Brătianu votase o lege prin care se acorda statului un credit de 3 milioane lei pentru a cumpăra porumb și a-l împărţi ţăranilor[38]. Împărţirea trebuia să se facă de către autorităţile locale pe baza unor tabele nominale în conformitate cu realitatea. Fie acest fond a fost insuficient, fie legea s-a aplicat defectuos, căci nu a rezolvat problema, fapt ce reiese și din faptul că în timpul răscoalei ţăranii sparg magaziile proprietarilor, își împart grâul, porumbul, nutreţul și le transportă la casele lor. Constrânși, din lipsă de pământ, ţăranii erau obligaţi să accepte învoieli din ce în ce mai grele cu proprietarul sau cu arendașul. Despre arendașul moșiei spuneau că „îi jupoaie, le ia câte 10 băniţi de boabe la un pogon de porumb și se poate întâmpla ca să facă numai atât pe tot pogonul, atunci ei plătind învoiala rămân cu nimic, deși au muncit toată vara”[39]. Conţinutul unui contract din 1882, încheiat între fiica lui Dimitrie Ghica, Luiza Ghica și plugarii din Dobreni, păstrat de Mihalache Micu Vasile, învăţator și fiu al satului, ne arată situaţia grea în care se aflau ţăranii:

„– Sătenii sunt obligaţi să plătească proprietarului 20 lei în două rate.
– Vor ara 3 pogoane, semăna și grăpa 1 pogon și jumătate de pământ. Semănăturile se vor secera, face clăi ori snopi și se vor transporta. În cazul în care nu vor face aceste munci, vor plăti câte 30 de lei pentru fiecare fel de muncă neîmplinită.
– Se va plăti câte 2,50 lei pentru fiecare vită mare și 0,70 lei de fiecare vită mică pentru pășunat și încă două zile de lucru pe moșie cu carul și cu vitele trăgătoare.
– Vor face fiecare câte două zile cu braţele când vor fi chemaţi.
– Vor da fiecare câte 3 găini și 10 ouă fără plată sau vor plăti câte 2 lei pentru găină și 0,30 lei de ou.

---

37 Constantin Corbu, *Răscoala ţăranilor de la 1888,* Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, pp. 8-9.
38 Elena Ciucă, „Mărturii documentare privind răscoala din 1888 în judeţul Ilfov”, în *Ilfov - File de istorie,* volum coordonat de Virgil Vrabie, București, 1978, p. 372.
39 Arhivele Statului Fliala jud. Ilfov, Fond Tribunalul Jud. Ilfov, secţia IV, dos 71 / 1888, f. 12.

– Proprietarul are dreptul pentru sumele ce subscrișii contractanţi îi datorează, a-i lua subscrisului produsele ce le are, socotindu-se chila de porumb pe 30 lei noi.
– Locuitorii subscriși nu au voie a lua locuri pe altă moșie atâta vreme cât pe moșia proprietăresei sunt locuri disponibile. Contrariu, vor plăti câte 50 lei pe vită mare și 15 lei pentru vita măruntă și preţurile îndoite pentru celelalte foloase de care se vor bucura pe moșia mea.
– Când un subscris și-a ridicat producţiile fără a corespunde, proprietăreasa este în drept a lua și a popri pe seama sa vitele subscrisului ca despăgubire fără curs de judecată”[40].

La cauzele amintite mai sus se adaugă și abuzurile administratorului moșiei Dobreni, Vasilache Georgescu despre care se spune că era un om crud, extrem de impulsiv și violent. Acesta, cu ajutorul a patru bătăuși – măciucași, reușise să terorizeze întreaga comunitate, umilindu-i și bătându-i pe ţărani fără niciun motiv[41]. De aceea, atitudinea administratorului Georgescu va face ca răsculaţii să se îndrepte în primul rând către casa în care locuia el. În ziua de 3 aprilie 1888, în timp ce multe sate din jurul capitalei erau răsculate, la numai două săptămâni de la scânteia de la Urziceni, în condiţiile în care la Berceni localitate aflată la 5 Km distanţă de Dobreni, pe drumul ce duce spre București, în 2 aprilie se declanșase răscoala, administratorul Georgescu Vasilache cheamă oamenii la primărie, pentru a le aduce la cunoștinţă dispoziţii cu privire la munci și obligaţii[42]. Prin acest gest prin care vroia să-și întărească autoritatea nu face altceva decât să grăbească sau să ajute la declașarea revoltei la Dobreni. În timp ce oamenii așteptau în faţa primăriei (azi magazin) a venit un dobrenar, Ghiţă Militaru, tatăl viitorului mare poet Vasile Militaru, care i-a înștiinţat că locuitorii din Berceni s-au răsculat. Nu știm exact dacă Ghiţă Militaru se întorcea de la București sau a fost surprins cu treabă prin Berceni, dar cert este că el a cunoscut revolta din Berceni, știa că locuitorii din Berceni în număr mare s-au dus la curtea proprietarului Ion Procopie și au rupt porţile, acesta reușind să fugă peste câmp, că au devastat nu numai conacul, dar și locuinţa administratorului moșiei, au distrus mobila și au luat o mulţime de provizii, hrană și porumb[43]. Când s-a întors, le-a spus consătenilor „*am rămas proști, brava Berceni, ce-au făcut, au făcut bine*”[44], informaţii care au incitat izbucnirea răscoalei la Dobreni. Plugarul Gheorghe Florea,

---

[40] Mihalache Micu Vasiele, *Document,* p. 63.
[41] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 75.
[42] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 75.
[43] Arhivele Statului Fliala jud. Ilfov, Fond Trbunalul Jud. Ilfov, sectia IV, dos 71 / 1888, f. 15.
[44] M. Roller, *Documentele răscoalei ţăranilor din 1888,* București, 1955, p. 62.

după veștile aduse de Ghiţă Militaru, a luat legătura cu ţăranii din Câmpurelu, cu care Dobrenii forma o comună, dar și cu cei din Colibași, printr-un spoitor[45], îndemnând ridicarea la luptă.

În noaptea de 3/4 aprilie, peste 100 de ţărani au mers la casa administratorului Georgescu spre a-i cere socoteală, dar acesta apucase să fugă[46]. Negăsindu-l, s-a trecut la devastarea casei acestuia, a conacului și a anexelor. Acest lucru reiese și din telegrama nr. 12, din 6 aprilie, către principele Ghica, trimisă de servitorul său Perieţeanu: „astă noapte, o ceată de indivizi a dat foc caselor lui Vasilache și devastând noul palat al măriei voastre. Rog interveniţi a se trimite forţele armate căci tâlhăriile sunt îngrozitoare"[47].

Pentru liniștirea evenimentelor de la Dobreni, unde prorietarul moșiei era prinţul Ghica, președinte al Senatului atunci, a fost însărcinat ginerele său, colonelul Vlădoianu. Acesta a venit în sat în fruntea unui escadron de cavalerie, dar, neputând face faţă, căci sătenii erau bine organizaţi, s-a retras spre Vidra cerând întăriri[48]. În timpul încercării lui Vlădoianu de a pătrunde în sat se petrece un episod amuzant, căci cârciumarul din Dobreni, Nae Popescu, fost luptător în Războiul de Independenţă, având o voce gravă, impunătoare se adresează soldaţilor aflaţi în goana cailor: *Săbiile în teacă, descălecarea!* Soldaţii au crezut că ordinul este dat de colonelul Vlădoianu și s-au grăbit să-l execute. În învălmășeala creată, mulţi soldaţi au căzut de pe cai, unii dintre ei rănindu-se, spre amuzamentul sătenilor. Urmare a acestui fapt, prin telegrama numărul 28 din data de 4 aprilie, către Parchet, cârciumarul Popescu este declarat instigator periculos, cap al răscoalei[49].

Pentru înăbușirea răscoalei de la Dobreni au fost aduse alte companii de infanterie de la Giurgiu și un escadron de cavalerie. Trupele au putut intra în sat pentru a restabili liniștea abia în data de 16 aprilie, în condiţiile în care în localitatea Berceni, în data de 4 aprilie răscoala era liniștită. Comunicatele superiorilor privind evenimentele din Dobreni aveau caracter de front, conform Monitorului Oficial din 17. 04. 1888[50].

---

[45] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p.48.
[46] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 16
[47] Constantin Corbu, *Răscoala ţăranilor de la 1888,* p. 219
[48] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 50
[49] Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 51
[50] Constantin Corbu, *Răscoala ţăranilor de la 1888,* p. 227.

Din Dobreni au fost arestaţi 16 ţărani și duși la penitenciarul Văcărești, dintre care 9 au fost condamnaţi: Nae Popescu, Gheorghe Florea, Ghiţă Militaru, Gheorghe Ene, Ion Dobre, Ivan Marin, Stan Popa, Stoian Voicu și Ilie Manea[51].

Presa vremii a fost interesată de mișcarea de la Dobreni, catalogând-o ca fiind una violentă. Ziarul **România Liberă** scria la 6 aprilie un articol intitulat *La Dobreni a fost dărâmat castelul președintelui senatului*, iar ziarul **Lupta** publica în 9 aprilie articolul *Atrocităţi săvârșite la Dobreni*. Ziarul **Epoca** nr. 714, din 8 aprilie scria: „satul este ocupat militărește și s-a interzis locuitorilor a ieși din casă să-și vază de muncă, ba chiar acei ce-și lucrau viile cu femeile și copiii lor au fost siliţi cu brutalitate a se întoarce în sat și a se închide în bătătura casei".

ROMANIA LIBERA

LUPTA

ANCHETA NOASTRA

LUPTA DE LA CALARASI

ORDINEA!

Prinţul Dimitrie Ghica în același ziar, dar din 12 aprilie spunea: *„se poate vedea cum au incendiat cu desăvârșire casa intendentului meu, întrebuinţând chiar și petrol pentru a arde și distruge toate obiectele ce conţinea și mai cu deosebire registrele și condicele administraţiei de moșie și cum au devastat celelalte clădiri ale proprietăţii, distrugând chiar și împrejmuirea și pomii roditori."*

---

51 Arhivele Statului Fliala jud. Ilfov, Fond Tribunalul Jud. Ilfov, secţia IV, dos 71 / 1888, f. 17.

Telegrama din 21 aprilie a colonelului Vlădoianu către socrul său, prinţul Ghica, în care spune *„ţăranii au început munca câmpului”*, ne arată încheierea mișcării de la Dobreni și revenirea la treburile cotidiene[52].

Răscoala de la Dobreni a înregistrat forme violente prin amploarea ei chiar dacă nu s-au înregistrat victime. În zonele învecinate, la Berceni, armata a împușcat un ţăran, iar la Vărăști a ucis unul și a rănit doi. Deși înăbușită, răscoala a determinat autorităţile să ia în seamă problema ţărănească a pământului. Astfel, 111 locuitori au fost împroprietăriţi cu loturi având suprafeţe între 2 și 5,3 ha conform legii din 1864[53]. Administratorul moșiei a fost înlocuit, iar noul administrator a redus obligaţiile contractuale.

EPOCA

În timpul Răscoalei din 1907, la Dobreni a fost liniște, după cum reiese și dintr-o telegramă trimisă de învăţătorul Iancu Popescu la Giurgiu, chiar dacă s-a încercat răscularea locuitorilor prin răspândirea manifestelor *Către săteni* și *Un cuvânt asupra învoielilor agricole*[54]. În Războiul Balcanic din 1912-1913 au participat 45 de locuitori, fără să fi murit cineva, iar toţi participanţii au fost medaliaţi cu distincţia **Avântul Ţării**”.

În Primul Război Mondial au participat 160 de lucuitori, 36 din ei pierzându-și viaţa: Constantin M Ilie - plutonier, Ion Micu Radu, Petre I. Manolescu, Gheorghe D. Panait – sergenţi, Năstase N. Radu, Aristide Gheorghe, Micu Gh. Guriţă – caporali și soldaţii Demostene Marin, Toma Gh. Popa, Tudor M. Dima, Pană Dr. Oprea, Radu Șerban, Mihalache A. Nicu, Marin N. Marin Nicolae Il Constantin, Marin Micu Păun, Mihail V. Anghelescu, Andrei N. Dumitru, Ivan Gh.T Militaru, Tudor Z. Nicolae, Zaharia Geh. Militaru, Pascale I.C. Asan, Ion Milea Constantin, Dumitru C.

[52] Constantin Corbu, *Răscoala ţăranilor de la 1888,* p. 229.
[53] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p 17.
[54] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p 17.

Vișineanu, Ștefan Gh. Croitoru, Nicolae N. Coman, Micu Voicu Căldăraru,Gheorghe Oprea, Constantin I Preda, Constantin R. Preda, Dumitru N. Lăutaru, Marin, Cretețeanu, Dumitru D. Asan, Gheorghe T. .Micică, Ion Gh. Constantin, Gheorghe D. Văleanu. Pentru faptele de eroism au fost decoraţi cu medalia **Bărbăţie și Credinţă** ostașii Ion D. Ene, Mihai N. Ștefan, Gheorghe Marinescu, și Stan Gh. Ungureanu.

În al Doilea Război Mondial au fost înrolaţi 45 de locuitori din Dobreni, iar 11 au pierit pe diferite fronturi: Anghelescu Simion, Căldăraru Dumitru, Chiriac Gheorghe, Colibășeanu Petre, Florea Vasile, Italaua Petre, Nicolae Dumitru, Păun Gheorghe, Popescu Ion, Vișineanu Ștefan și Voicu Ion.

În timpul Revoluţiei din 1989 la Dobreni au avut loc manifestări de bucurie, s-a defilat pe străzile localităţii strigându-se lozinci anti-comuniste și interpretându-se cântecul patriotic ce va deveni Imnul de stat al României, *Deșteaptă-te române*. Ca în multe alte localităţi, s-a pătruns cu forţa în școală distrugându-se tablouri, albume, cărţi, reviste, steaguri, materiale ce aveau legătură cu regimul comunist.

II. Biserica Adormirea Maicii Domnului – O ctitorie peste veacuri

Biserica satului Dobreni, cu hramul *Adormirea Maicii Domnului,* este ctitoria lui Constantin Șerban Basarab Domn al Ţării Românești și a fost construită pe când era serdar, între anii 1642-1646, fiind sfințită în ziua de 15 august 1645.

Descrisă frumos de Paul de Alep în scrierile sale în care spune că „în mijlocul (grădinii conacului) este un chioșc frumos și lângă el o biserică foarte mare de piatră”[55] credem că biserica la momentul construirii era încadrată în curtea conacului lui Constantin Șerban, ceea ce nu reprezintă ceva neobișnuit pentru acele timpuri. Drumul comunal care trece acum pe lângă latura de Est a bisericii nu era, iar legătura dintre biserică și conac se făcea printr-un pod peste apa Cociocului, prin actuala curte a familiei Colibășeanu. Exită o legendă printre săteni că între conac și biserică ar exista un tunel pe sub apa Cociocului, lucru neconfirmat însă de săpăturile desfășurate aici.

[55] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 230.

Marele istoric Nicolae Iorga, vizitând la sfârșitul sec. XIX biserica din Dobreni, rămâne impresionat și consemnează: „dintr-un desiș de arbori supţirateci, având la picioarele lor vechi cruciuliţe albe despărţite prin ruginii frunze moarte se înalţă biserica **mare, puternică, frumoasă**”[56], iar preotul istoric Marin Dumitrescu, în lucrarea *Istoricul a 40 de biserici din România,* face o frumoasă descriere afirmând că, „deși e o biserică de ţară, are o însemnătate deosebită, fiindcă e întemeiată de acel personaj distins, acel muritor fericit, Domnitorul Ţării Românești, întemeietorul Sfintei Mitropolii din București, mama bisericilor din întreaga Ţară Românească[57].

Așezată pe malul drept al Cociocului, ridicată din cărămidă în formă de navă, biserica este o construcţie impunătoare cu dimensiunile exterioare de 21m lungime, 10 m lăţime și 17 m înălţime, iar cele interioare de 19 m lungime, 8 m lăţime și 9 m înăţime.

Construită în stil tradiţional-medieval, cu latura de la răsărit dispusă în semicerc, cu o singură turlă așezată pe pronaos,

[56] Nicolae Iorga, *Jurnal de călătorie,* p. 234.
[57] Pr. Marin Dumitrescu, *Istoricul a 40 de biserici din România,* vol. III, București 1902, p. 53.

ce a servit iniţial drept clopotniţă, la care se avea acces printr-o ușă aflată în pronaos și o scară de lemn în spirală, biserca din Dobreni strălucește și azi ca o dropie de argint din povești[58].

Exteriorul Bisericii este împodobit cu decoraţiuni exterioare ce constau în modele, arcade executate în tencuială, dispuse pe două rânduri și delimitate de un brâu. Remarcabile sunt ancadramentele ferestrelor și portalul, cioplite în piatră de un meșter iscusit, obișnuit cu ornamentaţia orientală.

Turla bisericii se compune din două trepte, prima treaptă din zidărie este de formă pătrată, se continuă cu o a doua treaptă din lemn, învelită cu tablă zincată de formă octogonală, al cărei acoperiș are formă de cupolă.

Deasupra intrării în biserică se află pisania cioplită în piatră cu caractere chirilice și pe care este scris: *Cu bunăvoinţa Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșitul Sfânt Duh, ridicatu-s-au această sfântă și dumnezeiască biserică pre hramul prea cinstitei și sfintei Uspenii bogorodiţe în zilele prea luminatului Io Matei Voievod Basarab și au făcut din temelie jupân Constantin Vel serdar iară Io Șerban Voievod și jupâniţa Bălașa. Scris la anul 7151 august 15 Ispravnic Vladulu Logofăt*[59].

Altarul semicircular este acoperit cu semicalotă, iar nișele pastoforiilor sunt săpate în grosimea zidului.

---

[58] Dumitru Manolache, *Biserica din Dobreni, ca o dropie de argint*, articol în Ziarul Lumina, 5 oct. 2010.
[59] N. Iorga, *Inscripţii din Bisericile României*, vol. I, București, 1908, p. 89.

Încăperea este luminată printr-o fereastră așezată în axul longitudinal și printr-o ferestruică la proscomidie. Există o ieșire în partea de Sud, prin diaconicon.

Naosul este despărţit de pronaos prin trei arcade semicirculare, cu arhivolte cu intrare, încheiate în acoladă, sprijinite pe doi stâlpi circulari din zidărie masivă, fără baze și cu capiteluri dreptunghiulare joase, cu colţuri teșite. Este înalt, dreptunghiular, acoperit cu o calotă amplă ca deschidere, sprijinită pe padantivi și pe arcuri semicirculare puternice. Arcurile sunt terminate în console de zidărie fără profilaturi speciale, așezate în continuare pe pilaștri de colţ mult aplatizaţi. Naosul este luminat simetric prin două ferestre laterale. Ulterior a fost deschisă încă o fereastră pe peretele sudic în registrul superior. Există o ieșire în partea de Nord, foarte aproape de catapeteasmă.

Pronaosul aproape pătrat, mai mic ca deschidere decât naosul, dar tot atât de înalt, este acoperit și el cu o calotă spijinită pe pandantivi, pe arcuri masive și pe pilaștri de colţ. Zidul vestic este îngroșat vizibil faţă de ceilalţi

pereţi, deoarece pe el se sprijinea greutatea turnului-clopotniţă. Pronaosul este luminat de două ferestre așezate asimetric din pricina ușii de acces în turnul cu scară. Fereastra de pe peretele de Sud se află la mijlocul peretelui, iar cea spre Nord se află la extremitatea estică a peretelui, aproape de arcadele care fac legătura cu naosul.

Pardoseala bisericii este realizată din bucăţi mari de piatră naturală peste care timpul și-a pus amprenta. În pronaos, pe pardoseala de lângă peretele sudic, se află mormântul Ilincăi, mama lui Constantin,

mormânt deasupra căruia este așezată o placă funerară pe care este gravat în limba slavonă următorul înscris: *Din mila lui Dumnezeu cu ajutorul Precistii creștinul și luminatul Domn, Io Constantin Șerban Voievod pus-am această cinstită piatră pe cinstită groapă pe oasele maicii mele Elena ce s-a pristăvit in zilele lui Io Matei Voievod august 7 văleat 7150 și am pus această piatră in zilele lui Io Constantin Voievod văleat 7164*[60].

Timpul și-a pus amprenta și asupra bisericii din Dobreni care a cunoscut mai multe etape de restaurare, dar și de înfrumusețare. Turla originală construită din cărămidă, așa cum o vedem în tabloul votiv a căzut probabil în urma unui cutremur. În locul ei a fost construită una din paiantă, probabil în timpul când moșia aparţinea prinţului Ghica, dar nici aceasta nu a rezistat, deoarece a căzut pradă unui

[60] N. Iorga, *Inscripţii din Bisericile României,* p. 89.

incendiu, pe 5 ianuarie 1895, incendiu localizat de săteni. A fost construită apoi actuala turlă din lemn, învelită cu tablă zincată.

În anul 1899, pentru o mai bună iluminare, ferestrele au fost lărgite, ancadramentele din piatră au fost înlăturate, pictura în frescă a fost acoperită cu un strat de tencuială și apoi pictată în ulei.Se pare că acum a fost construit cafasul și pridvorul, care mai târziu vor fi înlăturate. Eliminarea ornamentelor ferestrelor a atras atenţia profesorilor V. Drăghiceanu și Dimitrie Onciul care, vizitând biserica din Dobreni în anul 1931, remarcau, „frumoase cadre de fereastră stau azvârlite afară, iar chenarul ușii, cu admirabile săpături orientale împodobește minunat ușa de intrare”[61].

În anul 1927 biserica a fost repictată în ulei, iar în anul 1935, deoarece structura de rezistenţă a turlei din lemn nu mai putea susţine clopotul bisericii, a fost construită o nouă clopotniţă din cărămidă la intrarea în curtea bisericii, clopotniţă împodobită astăzi cu frumoase picturi.

În anul 1969 biserica a fost restaurată cu aprobarea Direcţiunii Monumentelor Istorice, restaurare în cadrul căreia ancadramentele ferestrelor au fost repuse, s-au fixat grile de fier forjat pentru siguranţă, pridvorul și cafasul au fost înlăturate, pictura în ulei din pronaos a fost decapată. Tot acum a fost introdusă lumina electrică. Valoarea acestor lucrări s-a ridicat la suma de 56200 lei, cea mai mare parte fiind donată de credincioși, Arhiepiscopia Bucureștilor contribuind cu suma de 10000 lei.

[61] V. Drăghiceanu, *Câteva Monumente din Muntenia*, în B.C.M.I., 1931, p. 133.

Afectată grav de cutremurul din 9 martie 1977, între anii 1982-1984 s-au efectuat ample lucrări de consolidare, lucrări suportate exclusiv de enoriașii parohiei. Tencuiala exterioară a fost îndepărtată până la cărămidă, s-au implementat trei centuri din beton armat unite cu 14 stâlpi de susţinere, în interior s-au montat tiranţi, iar exteriorul a fost refăcut în praf de piatră.

După anul 2012, gardul împrejmuitor al bisericii cu o lungime de peste 200 m a fost refăcut din căramidă, iar exteriorul celui stradal a fost pictat cu scene biblice din viaţa și activitatea Mântutorului Hristos. A fost construit un altar de vară unde se săvârșesc slujbele religioase în zilele cele mai călduroase, iar în prezent se lucrează la amenajarea cancelariei parohiale și la înfiinţarea unui muzeu parohial.

Mormântul preotului Dimitrie Văleanu

Dintre preoţii slujitori ai Parohiei Dobreni amintim: pr. Geantă (+1825), pr. Gheorghe (1825-1850), pr. Radu Dimitrie, pr. Ion, pr. Văleanu (+1926), pr. Constantin Popescu (1926-1937), pr. Dumitru Biolănescu (1937-1966), pr. Vasile Păduroiu (1966-1981), pr. Dima Tănase (1982-2012), iar din anul 2012, pr. Dima Adrian.

Preot Constantin Popescu

Preot Dumitru Biolănescu

Preot Vasile Păduroiu

II.1. Pictura Bisericii

Pictura originală în frescă din anul 1646 a fost masiv afectată de intervenţii ulterioare. În anul 1899 a fost complet acoperită de o pictură în ulei, tributară stilului „realist” academizant al epocii. Acest strat al picturii în ulei a suferit o restaurare în anul 1927. În anul 1969, pictorul Traian Trestioreanu a decapat pronaosul, scoţând la iveală valoroasa pictură de la 1646. Decaparea s-a făcut până la nivelul arcurilor de susţinere a calotei , deși la picioarele acestor boltiri mici fragmente ornamentale și câteva medalioane indicau faptul că fresca există în continuare sub pictura de ulei. Restul pronaosului va fi decapat odată cu lucrările de restaurare a întregii picturi. Azi pictura originală poate fi văzută în pronaos, la diaconicon și la proscomidiar unde, deasupra ferestrei, se păstrează un fragment de inscripţie, probabil o listă iniţială de pomeniri în care vor fi fost menţinonaţi meșterii și pictorii bisericii.

Între anii 1988-2005, prin grija și implicarea preotului Dima Tanase, s-a desfășurat, cu aprobarea și sprijinul Ministerului Culturii, un proces amplu și complex de restaurare a picturii. Între anii 1988-1993, pe cheltuiala enoriașilor parohiei, pictorul Mihăilă Cuc a restaurat pictura în ulei din altar și naos. Între anii 1995-2005, cu finanţare de la Ministerul Culturii, a fost mai întâi decapată porţiunea nefinalizată în 1969 din pronaos, apoi restaurată întreaga pictură originală din pronaos de către pictorul restaurator Romeo Andronic.

Programul iconografic al bisericii este următorul:

Altar:

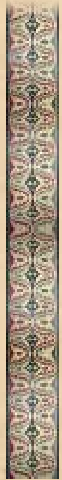
- pe boltă este pictată Maica Domnului cu pruncul pe genunchi străjuită de doi Arhangheli, iar deasupra ei, în cheia bolţii, *Cel Vechi de zile* cu nimb triunghiular, binecuvântând-o şi între ei, de-a lungul axului longitudinal care îi uneşte, o coroană pe care scrie „Mai înaltă decât cerurile”;
- pe registrul Sfinţilor Ierahi, de la Nord la Sud sunt pictaţi Sf. Arhidiacon Ștefan cu orar și cu o machetă de biserică, Sf. Nicole, Sf. Spiridon, Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Vasile cel Mare și Sf. Grigore Teologul, bust deasupra nișei diaconiconului;
- în diaconicon este pictură originală sunt doi sfinţi, unul fiind Sf. Simon;

- în proscomidiar este frescă originală reprezentând viziunea lui Petru din Alexandria. Pe bolta nișei Iisus sub baldachin spre Est și Petru spre Vest. Deasupra ferestrei se află fragmentul de inscripţie-pomelnic. În naos pictura este în ulei astfel:
- pe cupolă Iisus Pantocrator înconjurat de serafimi și heruvimi;
- pe pandativi cei patru evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ioan;
- pe timpanul de Nord: *Învierea Domnului;*
- pe timpanul de Sud: *Nașterea Domnului,* scenă tăiată de o fereastră de sorginte târzie;
- pe timpanul de Vest: deasupra arcadelor care dau spre pronaos - *Adormirea Maicii Domnului;*
- în registrul inferior avem pictat pe peretele Nordic de la Vest spre Est pe Sf. Martiri Teodor, Nestor și Dimitrie, apoi fereastră cu glaf decorat cu cruci și surmontat de un cap înaripat de înger și în continuare Sf. Împăraţi Constantin și Elena;

- pe peretele sudic de la Est la Vest avem pe Sf. Gheorghe, glaful ferestrei decorat cu cruci și surmontat de un cap înaripat de înger, Deisis - Hristos împărat așezat pe tron și Sf. Haralambie;
- pe peretele vestic, deasupra arcadei centrale, *Urcarea Sf. Ilie la cer*, deasupra arcadelor laterale câte un serafim, iar pe stâlpi două medalioane cu Iisus Arhiereu și cu Sf. Pantelimon.

În pronaos pictura este în frescă originală restaurată astfel:

- pe cupolă este pictat Iisus Emanuel înconjurat de patru cete de îngeri, dispuse în cele patru puncte cardinale;
- pe pandativi simbolurile celor patru Sf. Evangheliști: înger, vultur, viţel și leu;
- pe cele patru timpane și primul registru de pe cei patru pereţi sunt pictate 24 de scene care formează *Acatistul Maicii Domnului*. Pe perete estic prima scenă din registru este *Bunavestire la fântână*, apoi pe timpanul de Est două sunt scene ale Buneivestiri. În continuarea registrului estic avem *Pogorârea Duhului Sfânt, Vizita Maicii Domnului la Elisabeta, Îndoiala lui Iosif.* Pe timpanul de Sud avem Nașterea lui Iisus și Drumul Magilor, iar pe registrul sudic *Închinarea magilor*, *Întoarcerea magilor în Babilon, Fuga în Egipt, Prezentarea la Templu*. Pe timpanul de Vest sunt reprezentate *Iisus adorat de Creator* și *Văzând naștere străină*, iar pe registrul vestic *Cu totul a fost întru cei de jos, Toată firea îngerească, Maica Domnului și retorii, Iisus Mântuitor.* Pe timpanul de Nord sunt pictate Maica Domnului Ocrotitoarea și Iisus Hristos Pantocrator, iar pe registrul nordic *Maica Domnului Luminătoarea, Iisus dezlegătorul de păcate, Maica Domnului adorată ca o biserică vie* și *O prealăudată Maică.*
- Pe registrul următor pe cei patru pereţi sunt pictate Cele șapte Sinoade ecumenice, începând de pe peretele estic din stânga. Pe peretele nordic, în dreapta, ultima scenă după Sinodul șapte ecumenic este pictată scena *Intrării sfintelor icoane în Biserică*.
- Registrul inferior cuprinde friza sfinţilor în picioare. Pe peretele vestic, păzind parcă ieșirea, avem pe Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil, încadraţi de Sf Efrem și Sf. Sava. Pe peretele sudic avem Sf. Mucenici, iar pe perete nordic, în colţ, pe Sf. Cristofor. Pe perete nordic din pronaos se află și tabloul votiv cu Constantin Șerban vel serdar și jupâniţa sa Bălașa, ţinând macheta bisericii. Între ei, sub bisericuţă, este fiica lor, *coconiţa Bălașa*. Sub tabloul votiv se află ușa de acces în turnul scării, iar în continuarea tabloului votiv sunt pictaţi Maica Domnului și Sf. Fără de Arginţi Cosma și Damian.

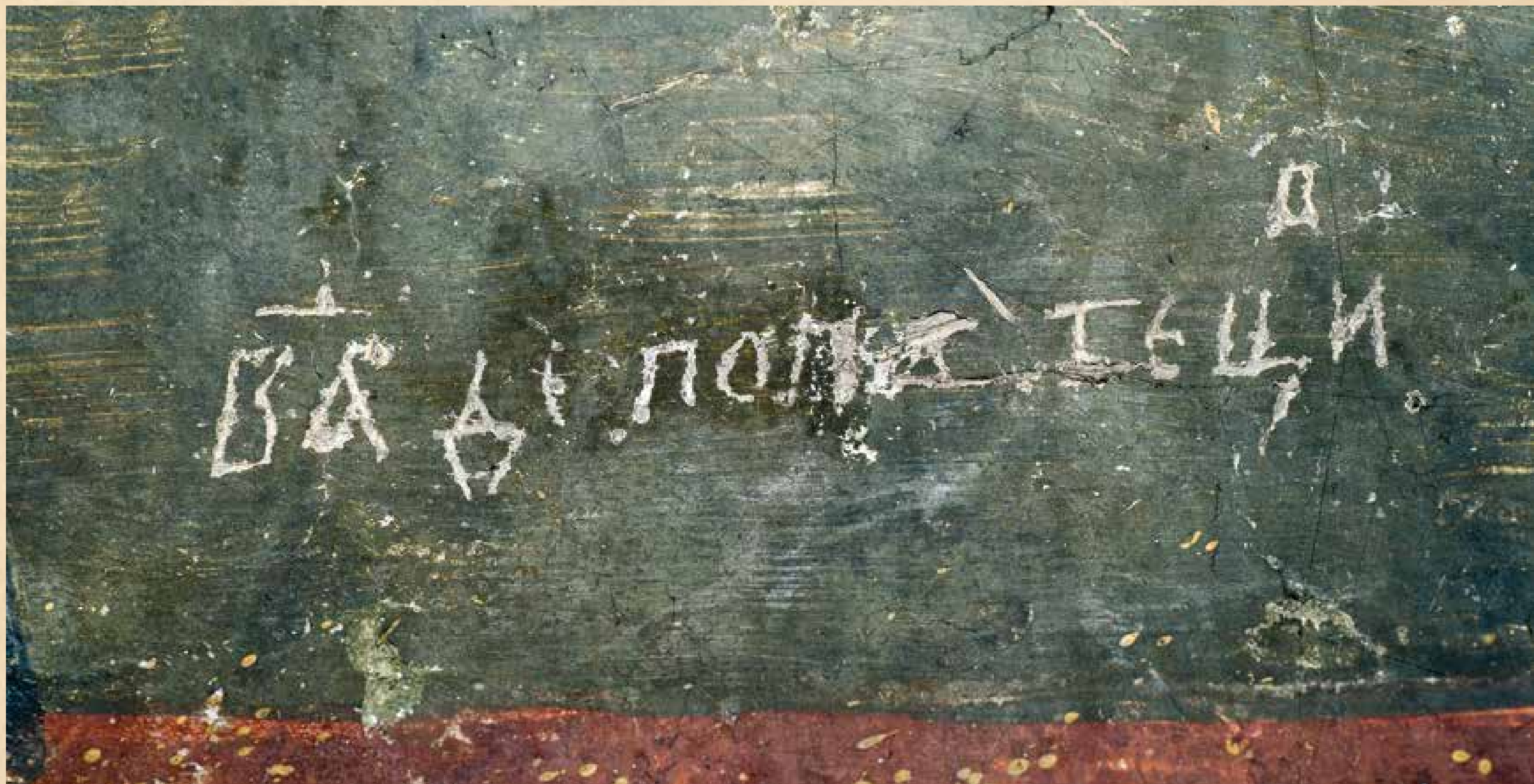

- Remarcăm faptul că deasupra intrării, pe peretele vestic, a fost pictat un rulou desfășurat pe care urma să fie scrisă pisania, dar care a rămas liber.

Mai putem face menţiunea că pe stratul de pictură originală apar în mai multe locuri *grafitti* vechi,uneori cu detalii pitorești: de pildă pe peretele sudic, în registrul inferior, lângă un Sf. mucenic e zgâriată imaginea unui turc cu turban călare pe un cal, destul de elegant trasat, iar alături apare un cerb desenat ceva mai stângaci. Multe dintre aceste grafitti conţin nume și date scrise cu litere chirilice, ceea ce ne face să credem că vechimea lor ar putea veni de la copiii care au învăţat „carte" în „tinda bisericii", acolo unde a apărut și funcţionat prima școală românească.

La o analiză mai atentă a picturii din pronaos, putem remarca, că organizarea iconografică nu a avut în programul iniţial nicio aluzie eshatologică

specială care ar putea ilustra intenţia ctitorului de a o transforma în necropolă de familie. Alegerea temelor se conformează legilor de decor specific simbolicii spaţiului arhitectonic al pronaosului, aceste teme fiind cele mai frecvente în bisericile muntenești din sec. XVII. În pictarea fiecărei biserici apar inerente variaţii care ţin de racordarea imaginilor la spaţiul monumentului respectiv, de educaţia artistică a pictorilor, dar și de erminiile folosite. În cazul *Imnului Acatist al Maicii Domnului*, Cornelia Pillat[62] remarcă o serie de detalii sugestive pentru tipurile de variaţii care pot să apară în cadrul unor teme și spaţii consacrate ale

[62] Cornelia Pillat, *Ansamblurile de pictură de la la Mănăstirea Plătărești și Biserica Dobreni,* în B.M.I., Nr. 3, 1971, p. 61.

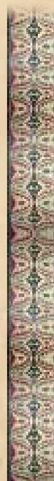

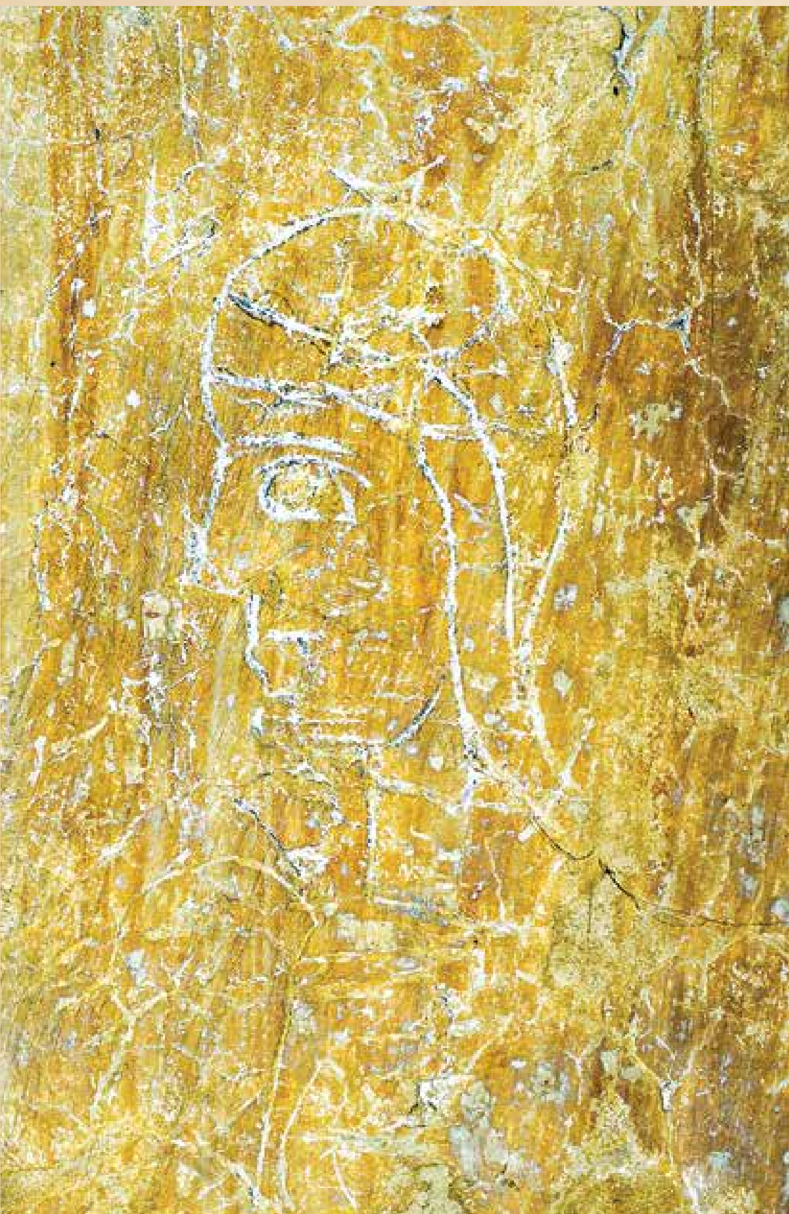

artei de tradiţie bizantină. Astfel cele trei scene ale Buneivestiri nu au fost pictate în ordine cronologică, ci în funcţie de spaţiul architectonic dat. Redactarea primelor 12 scene subliniază un caracter istoric-narativ, iar celelate 12 un caracter simbolic, model preferat de iconografia athonită. Dincolo de toate aceste detalii, trebuie subliniat faptul că „în ultimă instanţă, ştiinţa zugravilor a constat din alegerea acelor tipuri iconografice care să convină unor decoraţiuni monumentale în care simbolismul dogmatic să nu fie diluat de naraţiune”[63]. Severitatea dogmatică a picturii reiese din alegerea pictării celor Șapte sinoade ecumenice, sinoade la care s-au hotărât dogmele infailibile pentru apărarea credinţei, confirmarea nu numai a întrupării și dumnezeirii, dar și preacinstirea Maicii Domnului, cinstirea sfinţilor și a icoanelor. Ultima scenă a Acatistului, *Intrarea Icoanei Maicii Domnului în Biserică,* în mijlocul alaiului care are în

[63] Cornelia Pilat, *Ansamblurile de pictură de la la Mănăstirea Plătărești și Biserica Dobreni,* p. 62.

frunte pe împărăteasa Teodora și pe fiul său Mihail și care ilustreză sfârșitul războiului icono-clast, face legătura Acatistului cu Sinoadele ecumenice[64]. Toate acestea întăresc cultul icoanelor, dar și al Maicii Domnului, subiecte atacate des la vremea aceea de bisericile reformate.

Una din părţile cele mai interesante ale bisericii rămâne remar-cabilul tablou votiv păstrat în fresca orginală. Descrierea acestuia de către Cornelia Pillat, luând drept termen de comparaţie reprezentarea votivă de la Plătărești este deosebit de sugestivă: ,,Portretele ctitorilor sunt realizate mai savant decât cele de la Mănăstirea Plătărești, oglindind nu numai o deosebită tehnică, dar și o mai mare înţelegere. Trupurile înalte apar plate, dematerializate, conform prescripţiilor. Figurile au însă o ușoară rotunjime și relief, create prin umbre subţiri, acuarelate. Portretele nu au spiritualizarea de tradiţie bizantină, tratarea

[64] Cornelia Pillat, *Pictura murală din epoca lui Matei Basarab*, Ed. Meridiane, București, 1980, p. 46.

lor duce cu gândul la fineţea miniaturilor persane. Cel al lui Constantin Șerban este un adevărat portret de caracter. Ochii lui alungiţi sub sprâncenele arcuite rămân ca aceia din icoane, dar pupilele negre au fost mult mărite, dându-se astfel densitatea privirii. Nasul lung, subţire și coroiat, taie ca un arc încordat figura cu maxilare colţuroase, accentuând expresia voit hotărâtă. Buzele subţiri, strânse pretenţios și meschin, apar mici, între mustaţa subţire și barba scurtă ce prelungește bărbia mică, lipsită în fond de energie. Chipul Bălașei este însă deosebit de sensibil redat, căci din ovalul rotund, delicat și alb, cu ochii mari și gura juvenilă, se desprinde o expresie de o revenire naivă, dulceaţă și cuminţenie"[65]. La toate acestea ne permitem să remarcăm și noi sensibilitatea și eleganţa, dar și somptuozitatea costumelor atent redate.

Pictura din pronaosul Bisericii este de foarte bună calitate și constituie unul din exemplele cele mai marcante ale artei muntenești, ca și toată construcţia monumentului cu arhitectura sa măreață și cu ancadramentele exterioare orientalizate, artistic lucrate, reprezintă un ansanblu de cultură deosebit de valoroasă nu numai pentru Constantin Șerban serdar și apoi voievod sau numai pentru locuitorii satului Dobreni, ci pentru suflarea românească de pretutindeni.

[65] Cornelia Pillat, *Ansamblurile de pictură de la la Mănăstirea Plătărești și Biserica Dobreni*, p. 63.

II.2. Slujiri arhierești[66]

În decursul timpului biserica din Dobreni s-a bucurat de prezenţe arhierești care au săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, dar și unele Sfinte Taine spre folosul duhovnicesc și trupesc al credincioșilor. La 15 august 1646 a avut loc târnosirea ctitoriei lui Constantin Șerban, serdar la acea vreme, de către mitropolitul Teofil al Ţării Românești (1636-1648).

Până la sfârșitul sec. XIX nu mai cunoaștem alte slujiri arhierești dar suntem convinși că au mai existat, căci moșia Dobreni a fost permanent în proprietatea unor boieri importanţi din Ţara Românească. În anul 1895, Mitropolitul Primat Ghenadie Petrescu și Episcopul Argeșului Gherasim Timuș, înconjuraţi de un ales sobor de preoţi, au săvârșit Sf. Liturghie, după care a fost săvârșită Taina Botezului în cadrul căreia au creștinat peste 300 de suflete de rromi spoitori ce fuseseră înainte musulmani. După săvârșirea Tainei Sf. Botez a fost săvârșită Taina Cununiei pentru mai multe familii recent botezate.

În data de 11 octombrie 1998 Înaltpreasfinţitul Părinte Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, pe atunci episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, înconjurat de un ales sobor de preoţi, a săvârșit Taina Cununiei fiului părintelui Dima

[66] Sursa de inspitaţie a capitolului *Slujiri arhierești* este: *www. episcopiagiurgiului.ro*

Tănase, paroh la acea vreme, Adrian cu tânara Roxana-Cristina. În cuvântul de învăţătură Preasfinţia Sa a evidenţiat că preotul slujitor acţionează în numele lui Dumnezeu, dar în esenţă nu este săvârşitorul unirii decât în formă văzută, simbolică. Adevăratul săvârşitor al tainei este Hristos, Cel care a prefăcut apa în vin şi uneşte cele două destine într-unul singur. Minunea se perpetuează peste veacuri arătând că Taina Cununiei este cu mult mai mult decât o tradiţie strămoşească. *Încununarea* este termenul potrivit pentru ceremonia religioasă, pentru că nu este o simplă slujbă săvârşită la un moment dat în istorie; încununarea este un proces dinamic, pe care cei doi îl încep la biserică şi îl trăiesc toată viaţa, încununându-se unul cu virtuţile celuilalt, spre desăvârşire. De aceea ultima rugăciune din slujbă menţionează: *„primeşte cununiile lor în împărăţia ta păzindu-i curaţi, fără prihană şi neasupriţi în vecii vecilor*".

În data de 15 mai, Preasfinţitul Părinte Dr. Ambrozie, cel dintâi Episcop al Giurgiului, a săvârşit Sfânta Liturghie înconjurat de un ales sobor de preoţi şi diaconi. Cu acest prilej, Preasfinţia Sa i-a acordat rangul de iconom stavrofor părintelui Dima Tănase, parohul bisericii din Dobreni, pentru activitatea impresionantă desfăşurată în plan pastoral-misionar, social-filantropic şi administrativ-gospodăresc, în cele peste patru decenii de slujire.

În Duminica a XXIX-a după Rusalii, pe 16 ianuarie 2012, Preasfinţitul Părinte Dr. Ambrozie s-a aflat din nou în mijlocul credincioşilor Parohiei Dobreni, prilej cu care a instalat în funcţia de preot paroh al bisericii pe părintele Adrian Dima, secretarul Protoieriei Hereşti, ca urmare a pensionării părintelui Dima Tănase.

În data de 8 septembrie 2013, când Biserica Ortodoxă sărbătoreşte Naşterea Maicii Domnului, în prezenţa a sute de credincioşi, în biserica Parohiei Dobreni, Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie a fost săvârşită de Preasfinţitul Părinte Dr. Ambrozie, Episcopul Giurgiului. Credincioşii prezenţi s-au putut închina şi la părticele din moaştele Sfintei Mari Muceniţe Ecaterina şi ale Sântului Mare Mucenic Gheorghe aduse de la Catedrala Episcopală din Giurgiu.

În Duminica a XXIX–a după Rusalii, 18 ianuarie 2015, Preasfinţitul Părinte Ambrozie, Episcopul Giurgiului, a săvârşit Sfânta Liturghie Arhierească în biserica din localitatea Dobreni. În cadrul Sfintei Liturghii, Preasfinţia Sa a hirotesit întru iconom stavrofor, pe părintele Oprea Robertino Aristide, de la Parohia Vărăşti, pentru bogata activitate pastoral-misionară desfăşurată. După Sfânta Liturghie, credincioşii prezenţi au putut audia un mini concert în cadrul căruia copii din Dobreni, au interpretat câteva piese pe versurile poetului Vasile Militaru, fiu al satului Dobreni.

III. Mari personalități ale satului Dobreni

III. 1. Constantin Șerban Voievod

Voievodul Constantin Șerban numit și Cârnul, descendent al Basasrabilor Craiovești[67] reprezintă o figură aparte în istoria noastră atât prin numărul domniilor, prin ctitoriile sale, cât și prin perioada pribegiei sale de peste 25 ani. Iubitor al culturii și al neamului românesc, imaginea sa este oarecum umbrită de faptul că a urmat la domnie după una dintre cele mai importante figuri ale Evului Mediu Romanesc, Matei Basarab (1632-1654).

În documentele eliberate ca Domn se intitulează ,,*Io Constantin Voievod, fiul marelui și preabunului, răposatului, Io Șerban Voievod*", arătând că este fiul Domnului Radu Șerban (1602-1611), urmașul și continuatorul luptei pentru neasuprire a lui Mihai Viteazul.[68] Fiu nelegitim al Voievodului Radu Șerban dintr-o idilă cu o „posadnică"[69] Elina, după cum mărturisește Doamna cu același nume Elina, fiica legitimă a lui Radu Șerban căsătorită cu

CONSTANTINŬ BASARABŬ, DOMNULŬ MUNTENIEĬ.

---

[67] Ștefan Ștefănescu, *„Basarabii",* în *Magazin Istoric,* nr. 7-8, 1968, p. 8.
[68] Nicolae Stoicescu, *Constantin Șerban*, Ed. Militară, București, 1990, p. 7.
[69] Nicolae Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 7.

Constantin Cantacuzino, nu va fi recunoscut niciodată de tatăl său. Mama lui Constantin, Elina, era soţia popii din Dobreni[70] sau soţia, probabil vaduvă, a unui popă Constantin din București cu care Radu-Vodă intrase în dragoste[71].

Data și locul nașterii lui Constantin sunt incerte, totuși credem că a văzut lumina zilei înainte ca Radu Șerban să ajungă Domn, iar N. Iorga crede că și-a petrecut copilăria în satul Tântava, lângă București[72]. După nașterea lui Constantin, pentru a evita un scandal, Radu Șerban care avea reședinţa la Coieni, azi Mironești, aproape de Dobreni, o înzestrează pe Elina cu moșiile Tântava și Dobreni, apoi o mărită cu logofătul Neagoe din Târgoviște[73]. Un document din anul 1629 arată că și satul Vărăști de lângă Dobreni era în proprietatea lui Constantin Șerban, iar Constantin ajuns într-o situaţie materială precară, căci căzuse într-o datorie mare cu camătă, a fost nevoit să vândă satul Vărăști, pe care îl moștenise de la tatăl său, vistierului Iane pentru 450 de galbeni[74].

Constantin Șerban a avut întâi titlul de postelnic care se dădea la acea vreme fiilor de boieri sau „coconilor”. A urcat apoi ușor treptele ierarhiei boierești, înzestrat fiind cu multă „ambiţie” și „ifose”, dar ajutat și de surorile sale după tată: Ancuţa căsătorită cu Nicolae Vodă Pătrașcu și Elina căsătorită cu influentul postelnic Constantin Cantacuzino[75]. Următorul titlu a fost de clucer, apoi a devenit al doilea postelnic al lui Matei Basarab, primul postelnic fiind cumnatul său, Constantin Cantacuzino. În această demnitate Voievodul îl trimite cu o oaste de 1000 de călăreţi pentru a ajuta pe principele Transilvaniei, Gheorghe Rakoczi, în campania împotriva Împăratului Ferdinand al III-lea. În lupta din 16 iulie de la Jeszeno, trupele muntene s-au remarcat și au pus pe fugă pe trupele imperiale, ucigând peste 200 de soldaţi și pe mulţi alţii luându-i prizonieri[76].

Întors în ţară triumfător, Matei Basarab îl avansează în iulie 1646 în funcţia de serdar, dregătorie militară importată din armata otomană, înfiinţată special pentru Constantin Șerban, care

---

[70] N. Iorga, *România, cum era până la 1900* , vol. I, Ed. Minerva 1972, București, p. 233.
[71] Constantin Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe*, p. 249.
[72] N Iorga, „Mama lui Constantin Șerban Vodă”, în *Convorbiri Literare*, septembrie 1901, p. 810.
[73] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe,* p. 249.
[74] D.R.H., vol. XXII, B, p. 224-225.
[75] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe,* p. 250.
[76] N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 10.

astfel devine primul serdar al Ţării Românești[77]. În această dregătorie a rămas până la finalul anului 1648, când intră în conflict cu marele spătar Diicu Buicescu care comanda întreaga armată și era superiorul său. În urma acestui conflict, redat pe larg de Paul de Alep[78], pornit de la refuzul lui Constantin pe motiv că este fiu de Domn să-și ridice căciula în faţa superiorului spătar care era fiu de ţăran, Matei Basarab ia partea nepotului său și-l demite pe Constantin care se retrage la curtea de la Dobreni[79]. Este posibil ca acum Matei Basarab știindu-l fiu de domn și posibil concurent la tron să fi poruncit să fie însemnat la nas ca unul care umblă după domnie[80].

Aspirant fiind la scaunul domnesc, serdarul din Dobreni de la moșia sa își urzește planul de a ajunge Domn. Situaţia prielnică se ivește în urma luptei de la Finta[81], dintre Matei Basarab și Vasile Lupu, în urma căreia Domnul Valahiei, din cauza unor răni dobândite pe câmpul de luptă, rămâne imobilizat la pat. Imobilizarea lui Matei Basarab, neacceptarea de către boieri ca succesor la tron a lui Diicu Buicescu *„pentru ușurinţa minţii lui"*[82], precum și nemulţumirea seimenilor și dorobanţilor pentru faptul că nu li se plătise solda de două luni, au constituit un bun prilej pentru Constantin Șerban pentru răsturnarea lui Matei Basarab. Seimenii, mercenari sârbi, bulgari și albanezi, reprezentau un corp de oaste înfiinţat de Matei Basarab în scopul apărării ţării. Aceștia se bucurau de multe privilegii: erau scutiţi de biruri și primiseră pământuri în jurul Bucureștiului. Urmașii lor pot fi întâlniţi și în localităţile Vărăști, Valea Dragului și Hotarele, localităţi apropiate de Dobreni. Răscoala a început la Târgoviște, au fost uciși boierii Ghinea Ţucală, Radu Vărzariul și Socol Cornăţeanul[83], iar Domnul a fost aspru persecutat și insultat: „iar ei toţi se îndrăciră de se nebuniră și începură a nu îl băga în seamă nicicât, ce-și bătea joc de dânsul (...). În multe chipuri îl pedepsea zicându-i să-și lase scaunul și să se facă călugăr.Și așa cu necaz mare a petrecut Matei Vodă

[77] N. Stoicescu, *Dictionar al marilor dregători din Ţara Românească și Moldova în sec. XIV-XVII*, Ed. Enciclopedică, București, 1971, p. 158.
[78] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 133.
[79] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 133.
[80] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 133.
[81] A. Oţetea (și colab.), *Istoria României*, vol. 3, București, 1964, p. 176.
[82] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe,* p. 222.
[83] Stolnicul Constantin Cantacuzino, *Istoria Ţării Românești*, p. 153.

din zi în zi, și când a fost april 9 deni 7162 (1654), duminică dimineaţa a răposat Vodă în casele domnești din Târgoviște”[84].

Constantin se cunoștea cu seimenii deoarece le fusese comandant, iar menţinerea legăturii între ei a fost înlesnită și datorită învecinării acestor localităţi cu satul Dobreni. Dacă istoricii C. Gane[85] și N.C. Băjenaru[86] afirmă că fostul serdar Constantin Șerban a fost acela care a stârnit spiritul răscoalei în rândurile oastei ţării cu scopul înlăturării lui Matei Basarab și a preluării domniei, N. Stoicescu[87], mai pragmatic, susţine că este principalul beneficiar al răscoalei.

Înainte ca Matei Basarab să-și dea sufletul, în timp ce Constantin se afla cu „ceva treabă” la Târgoviște, iar Diicul Buicescu era plecat în Oltenia să-și vadă un fiu bolnav[88], Mitropolitul Ignatie împreună cu boierii au ţinut sfat și au ales domn pe Constantin, fiul lui Radu Șerban. Apoi, după ce Domnul a decedat, Mitropolitul s-a urcat pe un loc înalt și s-a adresat poporului: „Domnul vostru a murit. Pe cine doriţi să alegem drept cârmuitor în locul lui? Iar boierii, oștirea și tot norodul au strigat într-un glas: noi nu vrem decât pe Constantin, fiul lui Șerban Vodă”[89]. După alegere, înainte ca Matei să fie înmormântat, a urmat ceremonialul de investire descris amănunţit de Paul de Alep, prima descriere de acest fel din istoria Ţării Românești: „Când crainul a făcut cunoscut în tot orașul vestea alegerii, toţi supușii au venit la curte și s-au învoit cu toţii într-un glas... Apoi l-au adus în Biserică. Mitropolitul și-a pus toate odăjdiile sale preoţești. L-au dus pe Constantin în altarul divin, spunând de trei ori „poruncește, poruncește, poruncește, Stăpâne! Domnul a îngenunchiat și mitropolitul a citit asupra sa rugăciunea ungerii după formula ritualului: *mila Domnului, care vindecă întotdeauna bolile și îndreaptă pe cei nedesăvârșiţi, a chemat pe fratele chir Constantin de la rangul de serdar la înaltul rang de Domn; cerem acum pentru el ca Harul Duhului Sfânt să se pogoare asupra lui*. Iar noi am cântat de trei ori *vrednic este*. După care aceiași strigare a fost cântată înăuntru și în afara altarului. I-au scos apoi veșmintele și a fost îmbrăcat în straie domnești,

[84] Stolnicul Constantin Cantacuzino, *Istoria Ţării Românești,* p. 153.
[85] C. Gane, *Trecute vieţi de doamne și domniţe,* p. 222.
[86] Două articole largi publicate în *Arhiva Societăţii Științifice și Literare din Iași*, 1924, nr. 1 și 1925, nr. 3-4.
[87] Nicolae Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 14.
[88] Este posibil sa fi fost un zvon pentru a-l îndepărta în acele zile din capitală.
[89] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 133.

alcătuite dintr-o haină subţire, dedesupt cămașă de brodat de aur și pe deasupra o haină asemănătoare de blană de samur și un călpac de samur foarte scump, care avea surgugiu de aur și de nestemate de mare preţ și vrednice de un rege. Apoi l-au dus la jilţul domnesc și l-au așezat pe tron. Toţi au venit să-i sărute mâna dreaptă; mai întâi mitropolitul, apoi preoţii și egumenii ce erau de faţă, apoi dregătorii ţării, unul după altul, apoi mai marii oștilor cu toţii. Era cu adevărat minunat că atâtea mii de oameni l-au vrut domn într-un singur glas și că nimeni nu s-a opus alegerii lui”[90].

Metaforic sau nu, tot diaconul Patriarhului Macarie al Antiohiei ne informează despre averea colosală preluată de la fostul Domn, *bănet înghesuit în multe case de piatră pline până la acoperiș*[91], pe care și-a început și și-a bazat domnia Constantin Șerban Basarab. Pentru recunoașterea și păstrarea domniei s-au făcut cheltuieli exorbitante către sultan, marele vizir și către hanul Crimeii[92]. Apoi noul Domn a plătit trei lefuri ostașilor, pentru a stinge de tot supărarea lor. Ţara a fost iertată pentru trei luni de bir și așa cum făcuse și Matei Basarab a alungat încă o dată pe călugării greci care căpușaseră administraţia eclezială și supuseseră mănastirile[93]. A desfiinţat unele hotărâri ale fostului Domn, printre care *năpăștile*, adică obligaţia sătenilor rămași de a plăti dările fugarilor, dar și legarea de glie a sătenilor care, pur și simplu, din 1636 erau păziţi în interiorul judeţelor lor de către micii boieri de ţară, suprataxaţi la rândul lor[94].

În cei patru ani de domnie, Constantin nu a avut prea multă liniște. A trebuit să facă faţă pericolelor din afară, dar și nemulţumirilor interne, mai ales din partea mercenarilor ce prinseseră mult curaj după umilirea și înlăturarea lui Matei Basarab. După o oarecare consolidare a domniei, sesizând pericolul reprezentat de seimeni, Constantin Șerban creează o diversiune pentru a crea un conflict între căpitanii români și mercenarii sârbi și bulgari, promiţându-le românilor dublarea lefurilor: „că au chemat Constandin Vodă pre toţi căpitanii de dorobanţi și iuzbașii și ceaușii vătași și cetașii de s-au sfătuit cu dânșii zicându-le: feţii mei (...) să scoatem din mijlocul nostru pre seimenii sârbi că nu iaste ţării de nici un folos. Răposatul Matei Vodă i-a strâns pentru vrăjmașul Vasilie Vodă. Iar eu acum (...) n-am nici un vrăjmaș (...) și mai bine

[90] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 134.
[91] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 134.
[92] *D.I.R.,* vol. V, partea II, p. 11. Sute de pungi de bani date sultanului, mamei lui, marelui vizir, muftiului, celorlalţi miniştri şi paşei de spahii
[93] *C.D.Ţ.R.,* vol. IX, doc. 138, dat în 14 mai 1657
[94] C. C. Giurescu, *Istoria românilor,* vol. III, partea a II-a, Bucureşti, 1946, p. 637.

voi da acele lefi seimenești voao și feciorilor voștrii”[95]. Ceea ce nu a înţeles Constantin Șerban a fost faptul că între mercenarii români și străini se închegaseră relaţii mai presus de interesul material, relaţii de înrudire, fapt sesizat de către Matei Basarab: „mai vârtos zic de acest neam dorobănţesc, fiind ei tot din acest pământ romănesc (...) că s-au însoţit cu sârbii seimeni de și-au măritat fetele și surorile dupre ei. Și nu poate nimenea să-i contenească”[96].

Izbucnită la 17 februarie, Răscoala din anul 1655 reprezintă cel mai important eveniment din timpul domniei, dar și cea mai amplă răscoală din Evul Mediu din Ţara Românească. La această răscoală au participat seimenii care erau ameninţati cu desfiinţarea, ceilalţi slujitori, dorobanţii și călărașii s-au solidarizat cu ei, iar ţărănimea nemulţumită s-a alăturat. Potrivit documentelor vremii, răsculaţii „fără nici o milostivire, abătură în neamul romănesc, în boieri de-i ucidea ca pe niște dobitoace, spunându-le că sunt vicleni și că ei au sfătuit pe Constantin-Vodă să scoată pe seimenieni”[97]. Ei s-au abătut peste „toată ţara și au abătut la casele boierești cu arme fărâmându-i înaintea ochilor jupâneselor lor și coconilor, făcând râs pre multe locuri de femeile lor, jefuind casa și averea, și la ţară la multe case pierit-au mulţi boieri”[98]. La orașe au fost jefuite multe biserici și mănăstiri fiind luate odăjdiile, potirele, discurile, cărţile, icoanele și veșmintele care au fost apoi vândute prin târguri[99]. Ţărănimea a profitat de faptul că Domnul și boierimea nu mai aveau la dispoziţie unităţi militare și s-a ridicat împotriva stăpânilor de moșii. Acţiunile ei au fost răzleţe și au rămas izolate de răscoala organizată a oștenilor. Ţăranii s-au răfuit pe alocuri cu stăpânii lor, au refuzat să-și îndeplinească obligaţiile feudale, au distrus mai multe curţi boierești, au ars actele de proprietate crezând că au lichidat dreptul proprietarului de a-i exploata[100]. În această situaţie dificilă, Domnul a cerut ajutor turcilor, iar la sugestia sultanului Mehmet, trupele lui Gheorghe Racokzi, principele Transilvaniei și ale Domnului Moldovei, Gheorghe Ștefan, au pătruns în Ţara Românească[101] pentru înăbușirea răscoalei. Aproape de Ploiești, la Șoplea, sat dispărut azi, lângă actuala localitate Corlătești, pe Teleajen, răsculaţii au fost înfrânţi:

---

[95] Stolnicul Constanti Cantacuzino, *Istoria Țării Româneşti,* p. 156.
[96] Stolnicul Constanti Cantacuzino, *Istoria Țării Româneşti,* p. 157.
[97] C. Greceanu şi D. Simonescu, *Istoria Țării Româneşti, 1290-1690. Letopiseţul Cantacuzinesc,* Ed Academiei, Bucureşti 1960, p. 121.
[98] Miron Costin, *Opere,* ediție critică, studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P. P. Panaitescu, Bucuresti, 1958 p. 170.
[99] C. Greceanu şi D. Simonescu, *Istoria Țării Româneşti,* 1290-1690. Letopiseţul Cantacuzinesc, pp. 122-123.
[100] N. Soicescu, *Constantin Şerban,* p. 36.
[101] Stolnicul Constanti Cantacuzino, *Istoria Țării Româneşti,* p. 158.

„când fu la iunie 17 deni leatul 7163 sâmbătă, se loviră toţi la Şoplea în Teleajen, şi cât clipeala fură biruiţi de unguri (...) foarte mulţi dorobanţi şi seimeni au căzut jos. Zăcea trupurile lor grămadă, unul peste altul câte 50, câte 100, la alte locuri şi mai mulţi”[102].

După lupta de la Şoplea s-a întărit alianţa celor trei ţări româneşti în vederea unei campanii antiotomane. „Înţelegerea” celor trei conducători români Gheorghe Racokzi, Constantin Şerban şi Gheorghe Ştefan a fost percepută ca o ameninţare de către Înalta Poartă[103], mai mult înţelegerea cu ţarul Moscovei şi cu Patriarhul Constantinopolului au determinat autorităţile otomane să hotărască mazilirea celor trei principi. Ştirea despre mazilirea Domnului a juns la Târgovişte în 5 ianuarie odată cu vestea că noul Domn numit este Mihnea Radu (Mihnea al III lea)[104]. Pentru înlăturarea lui Constantin Şerban, au trecut Dunărea 40000 de turci la care s-au adăugat aproape 30000 de tătari. Deşi a avut aproape 32000 de oşteni, rezistenţa organizată de către voievodul muntean a fost timidă, fără să aibă curaj pentru o înfruntare directă, reuşind doar să incendieze Bucureştiul, Târgoviştea şi câteva sate în calea turcilor: „Domnul s-a tras înapoi fără a fi încercat măcar o singură bătălie (...) Îndată ce tătarii au început hărţuiala, trupele lui Constantin şi-au pierdut cumpătul şi au fugit. Tătarii s-au înapoiat la Târgovişte, tăind cu sabia pe toţi pedestraşii pe care i-au găsit în drum”, consemna Paul de Alep, martor al acelor evenimente[105]. Părăsit de toţi, „căci oamenii lui Constantin Şerban erau legaţi de domnie nu prin credinţă, ci prin soldă”[106], a traversat hotarul în Transilvania la 10 martie 1658, iar în locul lui a fost înscăunat Mihnea al III-lea. Mazilirea lui Constantin Şerban şi ridicarea în scaun a lui Mihnea au fost semnalate curând în majoritatea curţilor europene: Veneţia, Amsterdam, Viena etc[107].

Înainte de mazilirea sa, Constantin îşi asigurase un adăpost în Transilvania, anume cetatea Şiteu cu moşiile de la Aleşd[108]. Aici vine şi Domnul mazilit al Moldovei şi va locui alături de Constantin până

[102] Stolnicul Constantin Cantacuzino, *Istoria Ţării Româneşti,* p. 160.
[103] M. M. Popescu, A. Beldeanu, *Mihnea al III-lea,* Ed. Militară, Bucureşti 1982, p. 27.
[104] N. Soicescu, *Constantin Şerban,* p. 72.
[105] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 220.
[106] M. M. Popescu, A. Beldeanu, *Mihnea al III-lea,* p. 38.
[107] N. Soicescu, *Constantin Şerban,* p. 86.
[108] N. Soicescu, *Constantin Şerban,* p. 87.

în toamna anului 1659. De aici vor trimite scrisori către curţile de la Viena, din Polonia sau alte state europene pentru a obţine sprijinul pentru reocuparea scaunelor, dar fără răspuns. Mai târziu a fost mazilit și Mihnea al III-lea care a trecut și el în Transilvania, alăturându-se celorlalţi Domni maziliţi. Între Gheorghe Racokzi al II-lea, Constantin Șerban și Mihnea al III-lea se încheie la 12 octombrie 1959, la Bran, un tratat prin care Constantin renunţă la tronul Ţării Românești în favoarea lui Mihnea, care se obligă să-i dea tot sprijinul necesar în schimbul ajutorului dat de Racokzi pentru ocuparea tronului Moldovei[109]. Gheorghe Ștefan renunţă la pretenţiile asupra scaunului Moldovei în favoarea lui Constantin cu condiţia ca acesta să plătească o datorie de 6000 de de taleri către principele Transilvaniei.Constantin reușeste să ocupe în două rânduri tronul Moldovei, dar domniile sunt extrem de scurte: octombrie-noiembrie 1659 și ianuarie - februarie1661. Mai reușește o domnie scurtă în Ţara Românescă în mai –iunie 1660, după care ia drumul pribegiei. Alături de Nedelea sau Nedelca, ibovnica lui Mihnea al III-lea, cu care se va căsători mai târziu, pribeagul voievod pleacă în Polonia unde moare de boală în 1685. A fost înmormântat în cimitirul de la Mănăstirea Lawrow cu hramul Sf. Onufrie, situat lângă moșia lui din Waniowice, la izvoarele Nistrului, pe care o „miluise în multe rânduri”[110] și donase o bucată din lemnul Sf. Cruci „pentru iertatea păcatelor și pentru sănătatea trupeacă și sufletească”[111].

Domnul Constantin Șerban, pribeag 25 de ani, deși a avut cea mai lungă pribegie din istoria noastră, a fost un mare ctitor. Ca serdar a ridicat împreună cu soţia sa Doamna Bălașa biserica *Adormirea Maicii Domnului* din Dobreni între anii 1642-1646. Ca Domn a ridicat actuala Catedrală Patriarhală cu hramul *Sf. Împăraţi Constantin și Elena,* cunoscută pe vremuri ca Mitropolia de la București, *maica tuturor bisericilor din Valahia,* și biserica Sf. Gheorghe din Pitești. Catedrala din București pe care Paul de Alep o considera „măreaţă și prea strălucită” a fost construită după modelul ctitoriei lui Neagoe Basarab de la Curtea de Argeș. Biserica are patru turle mari, naosul în formă de treflă, pronaosul supralărgit și, spre deosebire de cea de pe Argeș, un pridvor larg deschis la intrare, iar acoperișul din plumb avea o greutate de 40000 kg[112].

109 Ioan Prahoveanu, *Tratatul de la Bran*, „Magazin Istoric”, nr. 8, 1978, p. 53.
110 N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 127
111 N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 125.
112 N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 48.

Hotărârea de ridicare a acestei Biserici a fost luată, potrivit unei tradiții, după bătălia de la Șoplea 1655, moment decisiv al existenţei sale ca Domn al Ţării Românești. Locul ales a fost cel mai înalt deal al Bucureștilor, pe locul schitului de lemn al lui Oprea Iuzbașa. Biserica a fost sfinţită sub Mihnea al III-lea, în 8 iunie 1658 și pictată puţin mai apoi, în 1665, sub Radu Vodă Leon, același Domn care mută aici, definitiv până astăzi, sediul Mitropoliei Ungrovlahiei.

Biserica domnească de la Pitești este atribuită în unele cronici lui Matei Basarab *care a făcut-o din temelie de piatră și în sus de lemn... după aceea fiind răutăți, a ars*[113]. Actuala biserică construită din *temelie pănă la sfârșit*, de Constantin Șerban și soţia sa Doamna Bălașa, după modelul bisericii de la Mănăstirea Dealu, are o arhitectură deosebită care oglindește rafinamentul construcţiior ecleziale ale sec XVII și a fost finalizată, potrivit pisaniei[114], la 13 mai 1656.

Ca pribeag, a ctitorit biserica de la Tinăud în Transilvania, la Muncaci (azi în Ucraina) a ctitorit biserica-paraclis a Mănăstirii Cernagora, iar la Misticiov o altă biserică, pe locul uneia vechi de două secole, a cneazului Teodor Koriatovici[115].

Pe lângă cele șase biserici ctitorite, Constantin Șerban a ajutat și alte lăcașuri de cult și, potrivit obiceiului domnesc, a făcut danii și la Mănăstirile de la Sf. Munte Athos. Așa cum am mai menţionat, a ajutat Mănăstirea Lawrow, Mănăstirii Cozia i-a dăruit satul Călimănești pentru ca sătenii să-i ajute pe călugări să îndepărteze piatra care cădea din munte pe drumul mare ce ducea la vama Câineni, condiţionând această donaţie de trecerea la Proscomidie.[116]. A dăruit vechii mănăstiri Cobia din dealurile Găeștilor satul domnesc Racoviţă din judeţul Vlașca, întru pomenirea lui și a fostului cuplu

---

[113] N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 49.

[114] Pisania Bisericii Sf. Gheorghe Pitești, "*Cu vrerea Tatălui și cu ajutorulu Fiului și cu sporu Sfântului Duh, îndemnatu-m-amu și eu celu ce sântu dintru Domnul meu bunu și creștin, Doamna mea Bălașa, miluindu-mă Bunul Dumnezeu cu cinsta scaunului părintelui meu, răposatu creștin Șerban Voivoda, fiind eu Domn Ţării Românești. Aducându-mi aminte și văzând că toate cele lumești sântu trecătoare, nevoitu-m-am a ridica această Sfântă Biserică din temelie și până în sfârșitu, în hramul mucenicu și lauda marelui Gheorghe, să ne fie aicia întru ajutoru, în celu lantu viacu să ne fie în niamu ne trecutu nouă și părinţiloru noștri în veci și s-au săvârșit această sfântă biserică în leatului cellu mare 7164 maiu 13, iar în leatulu de la Cristos 1656*"

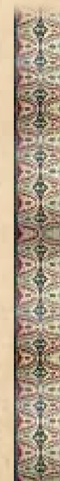
[115] P. P. Panaitescu, *Pribegia lui Constantin Șerban Basarab și a lui Ștefan Petriceicu și testamenturile lor*, în AARMSI, s. III, t. XXI, București, 1939, p. 424, p. 380.

[116] *C.D.Ţ.R.,* vol. VIII, doc. 320.

domnesc, Matei Basarab și Doamna Elina[117].

Deși a avut domnii multe, Constantin Șerban a avut puţini ani de domnie, dar asta nu l-a împiedicat să fie un aprig apărător al neamului românesc și, pribeag fiind, un ctitor de prim rang. În memoria lui, până nu demult, Căminul Cultural din Dobreni s-a numit „Constantin Șerban", iar Liceul Teoretic din localitatea Aleșd îi poartă cu mândrie și respect numele, ca un omagiu celui care a creat pe acele meleaguri prima școală românească, promovând, totodată, cultura, limba și spiritualitatea românească dincolo de Carpaţi.

[117] *C.D.Ţ.R.* vol. VIII, doc. 275.

III.2. Doamna Bălașa

Doamna Bălașa, prima soţie a Domnului Constantin Șerban, era fiica stolnicului moldovean Nicolachi Ralli și a Mariei. Pe Maria o găsim în alte documente și cu numele de Ilina, fiind fiica lui Toader Boul, vistierul Moldovei. Bălașa era nepoata fostului ban al Craiovei din 1631, Pătrașcu Boul, cumnatul domnitorului Leon Tomșa (1629-1632)[118], dar era și nepoata Saftei, a doua soţie a domnului moldovean Gheorghe Ștefan, astfel Constantin Cârnul prin soţie era înrudit cu voievodul de la Iași. S-a căsătorit cu viitorul Domn la vârsta de 18 ani, nunta făcându-se la curtea lui Leon Tomșa[119], iar la numai 45 de ani părășește această lume din cauza unei boli. A avut o singură fiică „domniţa Bălașa" care a decedat la vârsta copilăriei.

Ca și înaintașa sa, Doamna Elina, soţia lui Matei Basarab, Doamna Bălașa a fost o principesă luminată, iubitoare de frumos dar și ocrotitoare a Bisericii. A ctitorit trei biserici împreună cu Constantin, menţionate în capitolul anterior. Pe lângă acestea și datorită faptului că-i reveneau o mie de galbeni de la minele din Vâlcea[120], a refăcut Mănăstirea Jitianul de lângă Craiova, fiind amintită ctitoră principală în Letopiseţul Cantacuzin, pe care apoi

[118] N. Stoicescu, *Constantin Șerban,* p. 153.
[119] Sever Zotta, „O colecţie veche de spiţe de neam", în *Revista Istorică*, nr. 1-3, 1927, p. 50.
[120] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 141.

a închinat-o Mănăstirii Sf. Pavel de la Athos[121]. A restaurat biserica Sf. Vineri din Curtea Domnească de la Târgoviște, adăugându-i un pridvor, locul unde va fi reînhumată.

În partea de sud-est a curţii domnești din Targoviște, deasupra grădinilor, a construit în anul 1656 o clădire, *Casa Bălașa,* care a fost dedicată iniţial adăpostirii celor săraci și bolnavi. Este astfel primul așezământ de acest fel din Ţara Românească, după cum arăta pisania[122] de pe faţada de sud, servind apoi, pană la sfârșitul secolului al XIX-lea, drept școală. Era alcătuită din patru încăperi, dispuse în șir pe un singur nivel, acoperite cu bolţi în cruce și despărţite prin două săli ce înlesneau accesul atât în curtea interioară a bisericii, cât și către anexele de pe faţada de Nord.

Casa Bălașa din Târgoviște

Doamna Bălașa, plecată prematur din lumea aceasta, rămâne o figură discretă între doamnele și domniţele muntene. Pioasă, căci deseori îngenunchea sub epitrahirul Patriahului Macarie pentru a fi dezlegată[123], numele ei moldovenesc va fi preluat și de boierii munteni. În memoria ei una din străzile localităţii Dobreni poartă numele *Doamna Bălașa*, iar Liceul de arte din Târgovite se numește *Bălașa Doamna*.

---

[121] *C.D.Ţ.R.*, vol. VIII, doc. 1133.
[122] N. Iorga, *Inscripţii:* p. 112 : *Aceste chilii făcutu-le-au Doamna Bălașa a lui Io Costandin B(a)s(arab) Voevod la sf(ăn)tu i dumnezeiescu hram Preapadoamna Paraschiva, ca să le fie dumnealor pomeană, și părinților dumnealor, Io Șărbanu Voevod i gosp(o)jda eg. Elina, i jupanu Necolachi biv Stolnic i jupanița eg. Elina, ca să fie de odihnă creștinilur cari cad în nevoe, cei ce scap la sf(ă)nta beserecă, – să fie pomeană în veac (s-a scris în luna lui Iunie 5 zile anul 7164) l.*
[123] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 146.

III.3. Prințul Dimitrie Ghica

O personalitate de talie naţională, care a deţinut moșia Dobreni, a construit un conac în care a locuit la Dobreni și de numele căruia este legată împroprietărirea și statornicirea locuitorilor de pe strada Linia Mică (str. Constantin Șerban) este Prinţul Grigore Ghica[124] (1816-1897). Era fiul Domnului Ţării Rămânești Grigore al IV-lea Ghica (1822-1828), primul domn pământean după perioada fanariotă. După școala urmată la București, studiază între anii 1829-1834 la Școala Corpului de cadeţi din München, iar după absolvire este înrolat în Garda imperială a Rusiei cu gradul de maior, unde activează până 1837. După mai multe călătorii prin Europa revine în ţară, unde în 1854 este numit membru al Curţii de Apel, iar între 1855-1857 Prefect al Poliţiei. Intră în politică deţinând mai multe funcţii, la început ca susţinător al Partidului Conservator, pentru ca în partea a doua a carierei să fie membru al Partidului Naţional Liberal. A fost susţinător al Unirii Principatelor și chiar se gândea să candideze la domnie, dar renunţă și susţine pe Alexandru Ioan Cuza. Deși îl susţinuse, mai târziu participă la complotul ce a dus la abdicarea lui.

Ca om politic a deţinut mai multe funcţii. A fost primar al Bucureștilor între 1857-1861 și Președinte al Consiliului de Miniștri al Ţării Românești între 19 iulie 1861-22 ianuarie 1862. După înlăturarea lui Cuza, conduce mai multe ministere: Ministerul de Interne, Ministerul lucrărilor publice, Ministerul justiţiei și Ministerul de externe. Este ales deputat, senator, președinte al Adunării deputaţilor, președinte al Senatului în două legislaturi și președinte al Consiliului de Miniștri între anii 1868-1870. Ca președinte al Senatului României, Ghica a contribuit la adoptarea actului prin care România era proclamată regat pe 14 martie 1881.

---

[124] Sursa de inspiraţie la acest capitol a fost *www.enciclopediaromaniei.ro/wiki/Dimitrie_Ghica.*

Dimitrie Ghica a fost și un renumit publicist, colaborând la publicaţiile: „Revista Dunării", „Ordinea", „Alegătorul liber", „Analele Academiei Române", „Columna lui Traian", „Pressa", „Revista literară și științifică", „Voinţa naţională". Ca om de afaceri, a făcut parte din Comitetul marilor proprietari care a creat Creditul Funciar Rural, iar în 1875 a înfiinţat „Banca de București" cu capital francez. A murit pe 15 februarie 1897, în București la vârsta de 81 de ani și a fost îngropat cel mai probabil la Cimitirul Belu.

De la Prinţul Ghica, din anul 1882, se păstrează în altarul Bisericii din Dobreni o frumoasă cruce de lemn, pictată deosebit, folosită și azi în serviciul religios.

Activitate	*Mandat*
Primar București	1857-1861
Președinte al Consiului de Miniștri al Munteniei	19 iulie 1861-22 ianuarie 1862.
Deputat	1866
Președintele Adunării Deputaţilor	26 mai 1871 - 17 februarie 1876
Senator	1876
Președintele Senatului	17 noiembrie 1879 - 8 septembrie 1888 9 decembrie 1895 - 15 februarie 1897
Președintele Consiliului de Miniștri	16 noiembrie 1868-17 ian. 1870
Ministru de Interne	11 februarie 1866 - 10 mai 1866 24 ianuarie 1870 - 27 ianuarie 1870
Ministru de Externe	16 noiembrie 1868 - 26 august 1869
Ministrul Justiţiei	21 ianuarie 1870 - 24 ianuarie 1870 (ad-interim)
Ministrul Lucrărilor Publice	16 noiembrie 1868 - 27 ianuarie 1870

III.4. Poetul martir creștin Vasile Militaru

Vasile Militaru, mare poet și scriitor român, fost deţinut politic, s-a născut la 21 septembrie 1886, în localitatea Dobreni, într-o familie numeroasă de ţărani, fiind al treilea copil din cei șapte ai familiei Gheorghe și Tinca Militaru, de la care a moștenit virtutea cinstei, a omeniei, a bunătăţii și a credinţei în Dumnezeu. Tatăl său, Ghiţă, așa cum era numit de consăteni, a participat și a fost unul din capii Răscoalei din 1888[125] de la Dobreni, pentru aceasta fiind închis la Penitenciarul Văcărești 2 ani. Școala primară a urmat-o în Dobreni sub îndrumarea învăţătorului Manea Manolescu, dovedind dorinţă de studiu și aptitudini literare. După terminarea școlii, familia neavând posibilităţi să continue studiile, lucrează ca „băiat de prăvălie" la cârciuma lui Ghiţă Stolovici din satul învecinat Vărăști[126].

După câţva ani petrecuţi la prăvălie, din dorinţa de a cunoaște lumea, pleacă la București, iar în anul 1905 lucra la Capșa, pe Calea Victoriei, cea mai importantă cafenea din București la acea vreme, frecventată de personalităţile vieţii politice și culturale.

La Capșa este descoperit ca talent literar, căci odată cu notele de plată tânărul Vasile lăsa pe masă clienţilor mici catrene sau versuri. De la 15 ani începe să scrie versuri, câţiva ani mai târziu prezintă caietul cu poeziile sale lui Alexandru Vlahuţă, iar scriitorul, plăcut surprins, îl recomandă lui Barbu Ștefănescu Delavrancea și lui Duiliu Zamfirescu. Ajutat și sprijinit de aceștia, ocupă un post de funcţionar în Ministerul

[125] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 56.
[126] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 57.

Lucrărilor Publice și își începe cariera literară, debutând la vârsta de 18 ani, în revista „Literatură și artă română“, întemeiată de Olănescu-Ascanio, condusă pe atunci de M.I. Petrașcu și la care au colaborat Hașdeu, Coșbuc, D. Zamfirescu, Al. Vlahuţă și alţi fruntași ai literaturii românești. Talentat fiind, colaborează apoi și cu alte reviste ca „Flacăra”, „Drum Nou”, „Porunca Vremii” „Ziarul Universul”, „Convorbiri literare”, „Curierul artelor”.

În anul 1919 publică primul volum de poezii întitulat *Stropi de rouă,* în care descrie viaţa la ţară, parcă idealizată, cu îndeletnicirele și bucuriile ei, dar și cu regretul înstrăinării. În anul 1922 este ales membru al Societăţii Scriitorilor Români. În anul 1925 publică al doilea volum de versuri „Cartea Neamului”, în 1927 volumul „Doina”, apoi, un an mai târziu un alt volum, „Fabule”, iar în 1936 un alt volum de fabule intitulat „Viermi și stele”.

Vasile Militaru a acordat o atenţie deosebită și poeziei religioase, ceea ce l-a consacrat drept un mare poet creștin dar și un moralist desăvârșit. Volumele „Vorbe cu tâlc”, „Spre Împărăţia lui Iisus”, „Poemele nemuriri”, „Șoaptele îngerilor”, poemele „Biserica Bucur Ciobanul” și „Cartea Iov” sunt izvoare de înţelepciune, care aduc înseninare în suflet și întărire în credinţă, sunt modele de trăire duhovnicească și de urmare a lui Hristos[127]. Cele mai importante opere rămân „Psaltirea în versuri”, publicată în anul 1933 și premiată de Academia Română, dar mai ales „Divina Zidire”, Biblia versificată și ilustrată, operă la care a lucrat 25 de ani și a rămas în manuscris, reușind să vadă lumina tiparului după sfârșitul perioadei comuniste, opere care-l fac pe poetul din Dobreni inegalabil.

În perioada interbelică Vasile Militaru se apropie de Mișcarea legionară căreia îi dedică după anul 1933 mai multe poezii: Purtătorii torţei, Bucură-te ţară, etc, poezii care se vor publica în anul 1938 în volumul „Temelie de veac nou”. O parte din poezii le semnează cu pseudonimul Radu Barda, sub același pseudonim în timpul celui de-al

[127] Pr. Mihail Manolică, *Un scriitor trecut în uitare: Vasile Mlitaru*, în http://admd.info/revista/2007-02_04/Militaru.php.

doilea Război Mondial publică un volum de versuri patriotice, dar semnează și articolele publicate în ziarul „Porunca Vremii”, ziar „de luptă naţională și creștină”.

După instaurarea comunismului, poetul este izolat de lumea literară, nereușind să mai publice nimic. Totuși nu a încetat să scrie și s-a axat pe poezie religioasă. A scris mai multe poezii lăsate în manuscris, dar care vor vedea lumina tiparului în mai multe volume după evenimentele din 1989.

În literatura română nimeni n-a cântat ca el credinţa în Dumnezeu și nemurirea sufletului. În versurile sale ne îndeamnă să urmăm calea virtuţilor care duce la desăvârșire în spiritualitate, la ferirea de rele, adică de păcat, pentru ca prin credinţă, nădejde și dragoste să sporim în iubirea de Dumnezeu și de oameni. În versurile sale se oglindește viaţa sa. El nu are altă biografie. Ca un bun creștin a crezut și a trăit poruncile Sfintei Biserici Creștine Ortodoxe, a predicat Evanghelia Mântuitorului Hristos ca un bun misionar prin versul lui inspirat.

În perioada prigonirii comuniste reușește să scape de valurile successive de arestări, însă la un moment dat i se cere să scrie pentru noua conducere și pentru „clasa muncitoare”. Refuză categoric, afirmând cu tărie că „în poezia mea nu va rima niciodată tractorul cu poporul”. Urmare a refuzului, i se „descoperă” trecutul legionar și faptul că a scris poezie religioasă, interzisă în acea perioadă, și este arestat la 8 ianuarie 1959. Detenția o face la Pitești unde va fi torturat crunt în ciuda faptului că la data arestării avea 74 ani. De la Pitești este transferat la închisoarea din Craiova, unde este judecat procesul său. Prin sentinţa nr. 390 din 20 iunie,Tribunalului Militar din Craiova l-a condamnat la 42 de ani de temniţă grea: 20 ani pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, la 12 ani închisoare corecţională pentru delictul de deţinere de publicaţii interzise; la 10 ani de degradare civilă, confiscarea totală a averii personale plus obligaţia de a plati 1000 de lei cheltuieli de judecată. În varsta de 74 ani, poetul a primit o condamnare de 42 ani, urmând a fi eliberat la vârsta de 106 ani.

După pronunţarea sentinţei este dus la închisoarea de la Ocnele Mari, jud. Vâlcea, ţinut izolat pentru a nu periclita „șansele de reabilitare” ale colegilor deţinuţi, unde în mai puţin de o lună moare.Trei săptămâni mai târziu, după criminala sentinţă, pe data de 8 iulie 1959, Vasile Militaru s-a stins. Pentru marea sa credinţă, Dumnezeu a facut astfel încât poetul să poată pleca din această lume în prezenţa unui preot și a unui deţinut politic care peste ani să poată mărturisi despre martiriul său.

„... am fost scos afară cu încă un deţinut, preot, căruia nu-i mai reţin numele... Ne-au dus pe un coridor întunecat, oprindu-ne la ordin în dreptul unei uşi pe care a deschis-o şi ne-a poruncit să intrăm înăuntru, aici fiind de fapt o cameră-celulă a infirmeriei închisorii. Multe temniţe dispuneau de asemenea celule. Singur în camera-celulă, o jilavă făptură de om, era căzut din pat cu faţa în jos. Gardianul tiran ni s-a adresat cu ură care îl caracteriza şi pentru care era apreciat (de conducere). Banditul ăsta trage să moară, ridicaţi-l în pat mai repede. L-am întors cu faţa în sus pe muribund şi l-am aşezat în pat. Acest om era Vasile Militaru. Cu ochii daţi peste cap şi cu faţă brăzdată de chinurile morţii. Nimic nu mai era viu în el, doar ochii, parcă năluci nepământene, vegheau aşteptând de undeva o mână de ajutor care nu mai venea. Am trecut la picioare făcând semn preotului să treacă la cap. Din privire şi din mişcarea buzelor (gardianul stătea în uşă) m-am înţeles cu preotul să-i spună rugăciunea din urmă, pentru dezlegare. Când preotul a început prin mişcarea buzelor să-i facă rugăciunea de dezlegare, pleoapele muribundului s-au deschis, apoi iarăşi s-au închis şi, parcă mulţumit, s-a înseninat la faţă şi şi-a dat duhul. Aşa i-a fost dat, să nu aibă o lumânare aprinsă la căpătâi în acele ultime clipe ale vieţii, el care se risipise în atâtea generaţii. Ne-am dat seama cât de profundă a fost credinţa în Dumnezeu a poetului, care şi-a acceptat moartea ca pe o împărtăşanie. ...Ne-a aruncat din uşă o cămaşă şi o pereche de indispensabili - ce-i drept curate - şi ne-a poruncit: "Dezbrăcaţi-l pe bandit de ce are pe el şi îmbrăcaţi-l cu rufele astea." Am executat operaţia sub supravegherea lui. Când a văzut că este gata, ni s-a adresat autoritar şi duşmănos: - Ieşiţi afară! Bine că a murit. Un bandit mai puţin în ţară. Ne-a condus în celulă, având grijă pe parcurs să ne atragă atenţia:

-Sa nu cumva să ciripiţi în celulă unde aţi fost şi ce-aţi făcut, că ştiţi ce vă aşteaptă!"

Trupul bătrânului Militaru a fost pus într-o ladă apoi cărat cu căruţul spre groapa comună de către doi deţinuţi de drept comun."

Regimul comunist a hotărât nu numai să îl lichideze fizic, ci mai cu seamă să îl șteargă pentru totdeauna din sufletul și conștiinţa românilor. Astfel, cărţile sale au devenit interzise. Cine avea o carte semnată Vasile Militaru în bibliotecă risca ani buni de temniţă. Cei mai mulţi au aruncat cărţile poetului

de frică, altii le-au păstrat fără coperţi; alţii au păstrat câteva pagini. Unele versuri foarte cunoscute au fost atribuite altor scriitori sau folclorului popular[128].

Vasile Militaru nu a avut urmași, singurul său fiu din prima căsătorie s-a sinucis la vârsta de 17 ani. A doua soţie, mult mai tânără, actriţa Telly Barbu, s-a preocupat de reabilitarea numelui marelui poet, reușind după 25 de ani de la dispariţia poetului să-i aducă și să-i reînhumeze rămășiţele pământești de la Cimitirul din Ocnele Mari la Cimitirul Bellu, pe Aleea scriitorilor, nr.114, în București.

Pentru a aduce un omagiu marelui poet, colectivul școlii din Dobreni, biserica din Dobreni și autoritatea locală au organizat în data de 28 septembrie 1996 o manifestare prilejuită de împlinirea a 100 ani de la nașterea sa. Cu această ocazie a fost dezvelită o placă comemorativă din bronz care este amplasată în incinta școlii. Scopul manifestării a fost și acela de a atribui școlii numele „Vasile Militaru", dar demersurile oficiale intreprinse în acest sens nu s-au finalizat la nivelul Inspectoratului școlar Giurgiu din motive necunoscute. Azi, principala stradă din Dobreni poartă numele marelui poet Vasile Militaru. În prezent Primăria Comunei Vărăști împreună cu parohiile de pe raza comunei fac demersurile necesare pentru înfiinţarea Centrului Cultural „Vasile Militaru"[129].

[128] Celebra poezie *A venit aseară mama* se spunea că este a lui George Coșbuc, iar poezia *M-am născut într-un bordei* este creaţie populară.

[129] Capitol inspirat din următoarele surse:

http://modeleromanesti.blogspot.ro/2009_06_01_archive.html

http://www.hotnews.ro/stiri-arhiva-1002130-serial-sfintii-inchisorilor-vasile-militaru-poeziile-mele-nu-rima-poporul-tractorul.html

http://xoomclips.com/more_clip.php?id=wZjmeaLI0k4

http://www.aparatorul.md/vasile-militaru-martir-al-poeziei-si-credintei-in-dumnezeu/

http://ziarullumina.ro/50-de-ani-de-la-trecerea-la-cele-vesnice-a-scriitorului-vasile-militaru-42257.html

RUGĂCIUNE

Mărire Ţie, Doamne Sfinte,
Că mi-ai dat viaţa „o comoară „
Mi-ai dat lumina, mi-ai dat minte
Şi toate câte mă-nconjoară.

Să fiu mereu iubit de Tine
Eu voi munci din răsputere,
Mereu voi face numai bine
Şi voi fi numai mângâiere.
Voi înflori prin fapte bune
Aşa cum înfloreşte mărul
Şi-n toată vorba mea voi spune
De-a pururi numai adevărul.

Cu toţi copiii voi fi frate
Şi nu voi şti ce este ura
Spre clevetiri şi nedreptate
Eu, Doamne, n-oi deschide gura.
Flămândului s-astâmpăr chinul
Voi frânge pâinea mea în două
Voi fi curat precum e crinul

Scăldat în boabele de rouă.
Cu mila inima-mi va bate
Şi voi iubi cu milă sfântă
Pe orişicare vietate
Ce-n lumea asta nu cuvântă.

Aşa mă leg, cu dor fierbinte,
Să-mi fie fapta şi cuvântul
Şi-aşa ajută-mi, Doamne Sfinte,
Cum îmi voi ţine legământul.

A VENIT ASEARĂ MAMA

A venit aseară mama, din sătucu-i de departe,
Ca să-şi vadă pe feciorul, astăzi domn cu multă carte.
A bătut sfios la uşă, grabnic i-am ieşit în prag,
Mi s-a umezit privirea, de iubire şi de drag.

Sărutându-i mâna dreaptă, ea m-a strâns la piept sfioasă,
Şi întrebând-o câte toate, a intrat apoi în casă.
Înlăuntrul casei mele, câtă brumă am adunat,
Da prilej ca biata mamă, să se creadă-ntr-un palat.

Nu-ndrăznește nici să intre, cu opincile-n picioare,
Şi cu multă grijă calcă, doar alături de covoare.
Eu o-ndemn să nu ia seama, şi să calce drept în lege,
Că doar e la fisu-n casa, nu e-n casă vre-unui rege.
Şi abia o fac să şadă, pe-un divan cu scoarţa nouă,
Mi-era dor de tine maică, ţi-am adus vreo zece ouă.
Niţel unt i-a colea-n traistă, nişte nuci, vreo două sute,
Şi cu ochii plini de lacrimi, prinse iar să mă sărute.
Poate mor că sunt bătrână, şi-aprins dorul să mă-ndrume,

Să mai văd odată maică, ce mi-e azi mai drag pe lume.
Caierul mi-e pe sfârşite, mâine poate-şi curmă firul
Şi-ntre patru blăni de scânduri, să mă cheme cimitirul.

Jale mi-i de voi măicuţă, şi visez chiar şi deşteaptă
Cum pe-o margine de groapă, bietul taică-tu m-aşteaptă
Tu cu dorul mamei în urmă, să te-aduni cu frați-acasă
Şi să-mparți agoniseala, de pe urma ei rămasă.
Iară tu că mai cu stare, decât fraţii tăi pe lume
Să iei casă-n care ţie, ţi-a fost dat să vi pe lume
Când şi când în miez de vară, sau de Paşti să vadă satul
Cum îmi vine ca-n toţi anii, la căsuţa mea băiatul

Şi-având tihna şi-odihna, la venire sau plecare
S-aprinzi şi la groapa maichii, cât-un păi de lumânare.
A tăcut apoi bătrâna, şi-a plâns mult cu lacrimi grele,
Ce curgându-i lin în poale, se-ntâlneau cu ale mele.

III.5. Daniel Danielopolu

O personalitate de talie mondială ce a locuit o perioadă, mai ales în lunile de vară, în localitatea Dobreni a fost medicul Daniel Danielopolu. A fost căsătorit cu Gabriela, fiica boierului Mihail Kalinderu din Dobreni care primește de la tatăl său casa și moșia de la Dobreni. De aceea, conacul Kalinderu se va numi mai târziu conacul Danielopolu. Aici, în liniștea din afara orașului, marele cercetător a pus pe hârtie unele din studiile sale. Sătenii își amintesc și astăzi de Domnul Dr. Daniel *care mergea la pescuit de broaște pe care apoi le tăia*, iar Doamna Gabriela, *o femeie bună la suflet era prezentă printre săteni și niciodată nu se deplasa cu trăsura, ci numai pe jos*[130]. În biserică, pe Sfânta Masă, se află o frumoasă cruce donată de Gabriela Kalinderu în anul 1932.

Daniel Danielopolu a trăit între anii 1884-1955 și a fost medic, fiziolog, farmacolog, profesor universitar la Facultatea de Medicină din București. Personalitate marcantă a științei medicale românești, este primul medic savant de anvergură care nu a frecventat nicio universitate occidentală și nu a efectuat peste hotare stagii ştiinţifice importante. În anul 1935 propune crearea Academiei de Medicină și devine secretarul acestei instituţii, în 1938 devine membru de onoare al Academiei Române, iar în anul 1943 membru titular al Acedemiei de Științe din România. A fost membru al mai multor foruri științifice internaționale, al Academiilor de Medicină din Paris, Madrid și Buenos Aires, precum și al societăților de medicină din Paris și Viena. Pentru perioade scurte, în guvernul Sănătescu (4 nov. - 5 dec. 1944) și în guvernul generalului Nicolae Rădescu (6 dec. 1944 - 28 febr. 1945), a fost ministru al Ministerului Sănătăţii și Asistenţei sociale.

[130] Informaţii primite de la Cosilierul parohial în vârstă de 85 ani, Voicu Ștefan.

Potrivit însemnărilor unui apropiat, Puiu Stoiculescu, a fost și medicul personal al reginei Maria, al marelui om politic Ionel I. C. Brătianu și al multor alte personalităţi[131].

A studiat interdependența dintre sistemul nervos somatic și cel vegetativ, a creat metoda viscerografică în medicina experimentală și în cea clinică, a adus contribuții la patogenia și tratamentul anginei pectorale[132].

Danielopolu abordează, printre primii în lume, o concepție nouă în descrierea funcțiilor biologice, concepție denumită astăzi biocibernetică, legată de prezentarea organismelor și a funcțiilor organelor ca pe niște sisteme. El face o distincție netă între activitățile biologice în care se întâlnesc procese informaționale și cele în care nu au loc astfel de situații. A fost o autoritate la nivel mondial în studiul sistemului neurovegetativ, introducând noi metode pentru investigarea acestuia, ca de pildă, proba atropinei și ortostatismului. Este autorul unor studii clasice privind gușa endemică, reumatismul, angin de piept și a introdus noi metode de tratament, printre care terapia cu strofantină în doze fracționate în insuficiența cardiacă[133].

În perioada de după al doilea Război Mondial, ca în cazul mai multor personalităţi, activitatea stiinţifică îi este îngrădită, iar studiile sale nu mai pot vedea lumina tiparului. Astăzi, în semn de preţuire pentru activitatea depusă, o stradă din București, dar și Institutul de Fiziologie Normală și Patologică se numesc „Daniel Danielopolu".

[131] Dr. Puiu Stoiculescu, „Destinul lui Daniel Danielopolu", în săptămânalul *Viața medicală*, nr. 36/9 septembrie 2011, p. 2, rubrica „Dicţionar medico-istoric.

[132] Membrii Academiei Române din 1866 până în prezent, *Academia Română.*

[133] Dr. Mihail Mihailide ‚D. Danielopolu în audienţă la Petru Groza, președintele MAN: „Am fost judecat pentru că am susţin știinţa românească", în *Viaţa Medicală* - săptămânal al personalului medico-sanitar, nr. 20 (1208) mai, 2013.

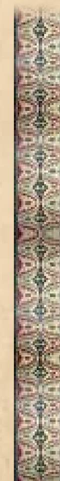
IV. Conace boierești

IV.1. Castelul de la "Prințesa"

Ruinele pline de vegetaţie și acoperite de mormane de gunoaie care se pot vedea azi în cartierul *Prinţesa* amintesc de un monumental conac ce a aparţinut Domnului Constantin Șerban. Paul de Alep, care l-a însoţit pe Patriarhul Macarie la Dobreni la 1 septembrie 1657, impresionat a lăsat o frumoasă descriere: „Acolo (la Dobreni) este o curte mare înconjurată de un gard de scânduri lămbuite, înăuntrul cărora sunt clădiri mari și spaţioase cu firide și bolţi acoperite în întregime cu chipuri de sfinţi și cu altele asemănătoare. Odăile dau spre o grădină foarte mare, împărţită în straturi ca grădinile francilor, cu jgheaburi de olane. În curtea de afară este un bazin (lac) mare de apă, cu un pod peste el de la un capăt la celălalt. În mijlocul grădinii este un chioșc frumos și lângă el o biserică din piatră cu hramul Adormirea Maicii Domnului”[134].

[134] Paul de Alep, *Jurnal de călătorie,* p. 230.

Așezat pe malul stâng al Cociocului, nu departe de vechea confluenţă cu râul Sabar, construit din cărămidă cu ziduri groase de 1 m, cu lungimea de 30 m, lăţimea 17 m și adâncimea pivniţelor de peste 5 m, conacul, construcţie impunătoare, avea parterul alcătuit din 5 camere, două din ele fiind saloane. Camerele mari și spaţioase erau ornate cu firide, iar bolţile erau pictate în întregime cu chipuri de sfinţi, cu scene de luptă și cu alte picturi asemănătoare[135]. În apropierea conacului erau construite enexe: locuinţe pentru oamenii de la curte, grajduri pentru animale și hambare pentru depozitarea celor necesare. Curtea mare de peste 5 ha, înconjurată cu un gard din scânduri îmbinate, era un adevărat parc plin de flori, terasat până la lac, asemănător curţilor palatelor din Franţa. În mijlocul grădinii se afla un chioșc frumos unde doamnele și domniţele de la curte se relaxau și puteau servi o cană de ceai. Lacul cu sălcii pletoase pe margine în care păsările nu încetau să cânte, completează peisajul de basm ce învăluie *castelul* așa cum îl numeau și încă îl mai numesc sătenii.

Data la care a fost construit conacul este incertă. Sigur este că el a aparţinut lui Constantin Șerban înainte ca să ajungă Domn[136]. Acolo unde nu sunt documente sigure, se lasă loc interpretărilor. Unii susţin că palatul a fost construit de Constantin Șerban, alţii că l-ar fi construit Domnul Ţării Românești Radu Șerban, tatăl lui Constantin pe care l-ar fi dat ţiitoarei sale Elina, ca să locuiască împreună cu fiul

[135] C.C. Giurăscu, *Istoria românilor,* p. 74.
[136] C.C. Giurăscu, *Istoria românilor,* p. 74.

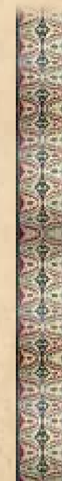
lor. Documentul din anul 1577 care atestă prezenţa Domnului Alexandru al-II-lea la Dobreni ne îndeamnă să credem că exista o casă boierescă însemnată la acea vreme în Dobreni, posibil conacul de pe marginea Cociocului. Afirmaţia unora că ar putea fi construit de marele vornic Drăghici, menţionat în documentul din 1531, nu ni se pare verosimilă, întrucât marele vornic era din Florești, unde s-a și îngropat el și familia sa, destul de aproape de Dobreni, iar documentele cancelariei domnești în perioada în care a fost vornic nu fac nicio referire la acest aspect. În ceea ce ne privește, credem, fară a avea documernte istorice clare, că frumosul conac de la Dobreni a fost costruit de Constantin Șerban înainte de a fi Domn, posibil pe locul altei case boierești. Aducerea ţiganilor spoitori din Imperiul Otoman ca robi a avut ca scop și confecţionarea cărămizilor din lut pentru construirea conacului și a bisericii satului.

În sec. al XIX-lea, conacul de la Dobreni îl întâlnim în proprietatea familiei Ghica, devenind pentru perioade scurte reședinţă de vară. Ultimul membru al acestei familii care a folosit conacul în sezon a fost prinţesa Eliza Ghica, nepoata fostului domnitor al Ţării Românești, Grigore Ghica[137].

În decursul timpului, conacului i s-au dat și alte întrebuinţări. Astfel de la conac boieresc, reședinţă voievodală și reședinţă de vară a fost cazarmă în perioada crizei politice de după abdicarea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, închisoare pentru prizonierii de război în 1917 și depozit. În timpul războiului tabla de pe acoperiș a fost rechiziţionată și a fost învelit cu carton. În perioada interbelică s-a pus problema achiziţionării clădirii pentru a fi transformată în școlă, dar gradul avansat de degradare amplificat de distrugerile cauzate de prizonierii de război „găzduiţi", precum și lipsa fondurilor pentru reparaţii nu au dus la nici un rezultat[138].

După Al doilea Război Mondial, în perioada comunistă autorităţile au permis demolarea și distrugerea conacului, mulţi săteni procurându-și cărămidă pentru construirea diferitelor clădiri gospodărești.Curtea conacului de 5 ha a fost parcelată și împărţită unor cetăţeni ca loturi de casă, iar azi cartierul rezultat se numește „Prinţesa". Din vechiul castel au mai rămas decât beciurile transformate în groapa de gunoi a localnicilor.

[137] Aurel Popescu, Nichita Adrian, Constantin Cosmin, *Monografia Comunei Vărăști,* p 58.
[138] Aurel Popescu, Nichita Adrian, Constantin Cosmin, *Monografia Comunei Vărăști,* p 58.

După Revoluţia din 1989, o echipă de arheologi de la Muzeul din Giurgiu, condusă de domnul Vasile Barbu, s-a arătat interesată de ruinele vechiului conac. Au avut loc acţiuni de înlăturare a deșeurilor, s-au efectuat unele săpături, domnul Radu Ciuceanu vicepreședinte al Camerei Deputaţilor și membru al Comisie de Cultură s-a deplasat la faţa locului pentru a urmări personal lucrările, care la scurt timp s-au oprit brusc din motive necunoscute de noi. Din păcate și azi ruinele pivniţelor sunt „utilizate" pe post de groapă de gunoi de către localnici.

IV.2. Conacul prințului Dimitrie Ghica

Un alt conac boieresc existent la Dobreni despre care avem cunoștinţă este conacul Prinţului Dimitrie Ghica. Construit în deceniul șapte al sec. XIX, în partea de Nord a satului, cu o curte de 5 ha, era compus din 8 camere, o baie și două mansarde. În apropierea conacului erau construite mai multe anexe, dar și o casă în care locuia administratorul moșiei. În timpul Răscoalei populare din 1888, conacul a fost devastat, la fel și hambarele, iar casa administratorului Georgescu Vasilache a fost incendiată.

În anul 1902, conacul a fost cumpărat de Filip Corlătescu, care a avut o bună relaţie cu sătenii. Aceștia au numit până azi strada pe care se află conacul, strada Corlătescu, autorităţile locale doar oficializând această denumire. După anul 1914, conacul a fost cumpărat de fraţii Bercowitz care l-au vândut apoi lui Gheorghe Mihail Codrescu în anul 1924[139], iar acesta în perioada crizei mondiale pentru a obţine prima de asigurare, a aranjat încendierea conacului fiind distrus astfel până la temelie[140]. Înainte de încendiere au fost negocieri între boier și Școala Dobreni, boierul propunând vânzarea conacului pentru a fi trasformat în școală contra sumei de 100 000 lei, negocieri care nu s-a materializat[141].

139 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 54.
140 Iancu Popescu, *Studiu monografic,* p. 70.
141 Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 14.

IV.3. Conacul Kalideru/ Kogălniceanu

La ieșirea din sat spre satul Câmpurelu, pe partea stângă se află o casă boierească într-o stare avansată de degradare și mascată de pomi, tufișuri și un gard de uluci. În curtea acestei case se văd mai multe anexe, unele degradate, altele de-a dreptul căzute.

Conacul este identificat pe site-ul Ministerului Culturii privind lista monumentelor istorice din judeţul Giurgiu 2015, la nr. crt 382 cu codul de identificare Gr IIm-B-14983 unde este numit conacul Mihail Kogălniceanu, ulterior Daniel Danielopol și datează de la anul 1900.

Credem că atribuirea conacului marelui om politic, istoric, publicist și prim ministru este o inadvertenţă, căci nici un alt document nu arată vre-o legătură dintre satul Dobreni și Kogălniceanu. În satul Budeni, com. Comana, nu departe de Dobreni există un conac din sec. XIX pe care aceeași listă a monumentelor istorice îl atribuie tot lui Kogălniceanu. Este greu de crezut că marele om politic, originar din Moldova, ar fi achiziţionat două conace apropiate în Sudul capitalei. Conacul de la Dobreni este menţionat a fi construit la anul 1900, iar Mihail Kogălniceanu moare în anul 1891 la Paris. Este posibilă și confuzia între satul Dobreni, județul Giurgiu și comuna Dobreni, judeţul Neamţ, unde fiica lui Mihail Kogălniceanu, Lucia, căsătorită cu fiul politicianului și marelui om de stat Lascăr Catargiu, Leon Bogdan, au ctitorit o biserică cu hramul *Adormirea Maicii Domnului* nu departe de conacul lor[142].

După părerea noastră, credem că acest conac a fost construit de Mihail Kalinderu după ce în anul 1911 a cumpărat de la Societatea Patria moșia din Dobreni pe care Maria Ghica o donase în anul 1904, conac pe care îl va lăsa moștenire fiicei Gabriela Danielopol.

După al Doilea Război Mondial, conacul a fost naţionalizat și a funcţionat ca sediul Cooperativei Agricole de Producţie. În vechea curte boierească s-au construit mai multe grajduri pentru creșterea animalelor și hambare pentru depozitarea celor necesare animalelor. După anul 1989 a funcţionat sediul Asociaţiei agricole, apoi o presă de ulei de floarea-soarelui, după care a intrat în proprietatea unor persoane fizice care l-au neglijat ajungând în prezent intr-un stadiu avansat de degradare.

[142] http://www.biserici.org/index.php?menu=BINT&code=7760&criteria=&quick=&radio=b&order=P.TOWN,C.NAME, P.NAME

* * *

Pornind de la afirmaţia istoricului Constantin C. Giurăscu în lucrarea *Istoria Românilor* cum că voievodul Constantin Brâncoveanu ar fi construit o *curte cu casă de cărămidă, cu privință*[143] *la Dobreni pe moșia sa*[144]*, ca și în alte nouă locuri din țară*, putem afirma că a mai existat un conac voievodal în sat. Alte documente sau alte indicii în afară de afirmaţia marelui istoric nu cunoaștem, dar dacă înformaţia este reală, credem că prinţul Dimitrie Ghica și-a construit conacul pe locul celui construit de Brâncoveanu. Aceasta va face obiectul cercetărilor noastre viitoare.

[143] Constantin C. Giurăscu, *Istoria românilor,* p. 84.
[144] Constantin C. Giurăscu, *Istoria românilor,* p. 84.

IV.4. Monumentul eroilor - recunoștință veșnică

În centrul satului, în partea stângă a intrării în curtea bisericii, se află Monumentul eroilor din satul Dobreni ridicat în anul 1932 în memoria și onoarea eroilor români căzuţi în Războiul de Independenţă și în Primul Război Mondial. Înalt de 5,5 m, monumentul reprezintă un ostaș ce ţine în mâini în poziţie oblică un drapel ce simbolizează victoria. Acest însemn comemorativ se compune din trei elemente distincte: partea de jos cu o înălţime de 1 m, în formă de trunchi de piramidă în trei trepte, ce constituie baza monumentului, apoi postamentul propriu-zis al statuii cu înălţimea de 2,5 m și statuia turnată din bronz cu înăţimea de 2 m.

Postamentul este ornamentat cu patru coloane spiralate din piatră ce susţin patru arcade încrustate cu decoraţini florale, câte una pe fiacare parte. Între coloane și sub arcade se află patru plăci din bronz inscripţionate cu litere turnate tot din bronz. Pe placa din faţă este scris motivul ridicării acestui monument: *În amintirea eroilor căzuţi în luptele pentru*

neatârnarea și întregirea neamului 1877-1878, 1916-1918-1919. Până nu demult, la baza plăcii ca simbol al păcii era așezată o cunună, realizată din bronz, formată din două arme frânte legate cu un buchet de flori. Pe placa dinspre Vest sunt menţionate numele celor 38 de eroi, 2 căzuţi în Războiul de Independenţă, iar 36 în Primul Război Mondial. Pe placa dinspre Sud sunt trecute numele donatorilor care au contribuit la ridicarea monumentului în frunte cu preotul Constantin Popescu. Absenţa vreunei instituţii din lista donatorilor și nominalizarea preotului în fruntea listei ne duce la concluzia că acest monument a fost ridicat numai pe cheltuiala locuitorilor satului Dobreni. Pe placa dinspre Est era scris: *„Măriei Sale regelui Carol II, moștenitor al Tronului fiind Marele Voievod de Alba Iulia, Mihai"*. Cu greu am putut descifra aceste cuvinte, căci în perioada comunistă au fost tăiate cu dalta pe motiv că erau trecute numele suveranilor români. Mai sunt menţionaţi apoi prefectul judeţului, Ion Gheaţă, Ministrul Instrucţiunii Publice, C. Anghelescu, precum și membrii Obștei „Sabarul" în frunte cu învăţătorul Iancu Popescu.

Monumentul eroilor din Dobreni este un punct de reper în viaţa socială și culturală a comunităţii. Ziua Eroilor, comemorată în fiecare an de Înălţarea Domnului este una dintre cele doua mari sărbători din comunitate alături de Hramul bisericii Adormirea Maicii Domnului. Sărbătoarea este organizată de Biserică în parteneriat cu Școala, dar participă și autorităţile locale. După săvârșirea Sfintei Liturghii în faţa monumentului se face o slujbă de pomenire a eroilor, urmată de un program de cântece și poezii al elevilor și apoi se depun flori și coroane de flori.

V .Comunitatea rromilor

Istoria ţiganilor, sau a rromilor așa cum cer ei să fie numiţi îm ultimul timp este o împletire între legendă și realitate. Trăiesc de peste 600 de ani pe teritoriul românilor, iar originea lor și felul cum au ajuns aici nu sunt foarte clare. Mult timp s-a crezut că originea lor ar fi din Egipt, lucru reieșit și din denumirile date de unele popoare europene. Astfel, se crede că numele de "ţigani" își are originea în grecescul "atsiganos", însemnând "de neatins" ori "care nu se ating de alţii", ei fiind confundaţi iniţial cu membrii unei secte creștine din Asia Mică, ce aveau reputaţia de magicieni și de ghicitori și care practicau izolaţionismul, trăind separat de alte populaţii, iar printr-o răstunare de sens este atribuit țiganilor. Grecii i-au numit „atsigani" și „cativeli", turcii le ziceau „arami" și „thingenes", ungurii i-au numit „czigany" și „faraontseg", italienii - „zingari", germanii - „Zigeuner", portughezii - „ciganos", popoarele slave - „ţigani", francezii - „bohemiens", englezii - „gipsy", popoarele nordice - „tartares" și „saraceni", belgienii și olandezii - „idolatres" și „heiden", spanolii - „gitanos" și „egipsyano"[145].

În ceea ce privește termenul de "rrom", termen întâlnit recent în istoriografie , înseamnă în limba etniei rrome, limba romani,"bărbat" sau, într-un sens mai larg, "persoană ce aparţine grupului nostru".

Azi istoriografia susţine că originea ţiganilor este India , argumentul lingvistic fiind hotărâtor, iar timpul migraţiei poate fi coborât până în sec. VI-VII, căci principala ţintă a lor a fost Imperiul Bizantin[146]. Al. Gonta consideră că țiganii au sosit în Câmpia Română odata cu pecenegii și cumanii, prin secolele al XI-lea - al XII-lea,[147] iar N. Iorga a emis ipoteza că țigani au sosit în spațiul românesc odată cu tătarii[148].

Deși suntem convinși că prezenţa lor este mai veche, ţiganii sunt atestaţi documentar în anul 1335, într-un act de danie aparţinând cancelariei lui Dan I, Voievodul Ţării Românești, din anul 1385, în care sunt menționate 40 de sălașe de ţigani ce sunt dăruite Mănăstirii Tismana, din vechile posesiuni ale Mănăstirii Vodiţa.

Atestarea documentară a ţiganilor pe teritoriul satului Dobreni datează din mai 1641[149], când Voievodul Matei Basarab dăruiește Mănăstirii Căscioarele pe rumânii Coman și fratele său Dragomir din

[145] Daniel Dieaconu, *De la călăi la lăutari - Istoria Ţiganilor din Ţările* Române în www.Historia.ro.
[146] Adrian Majuru, *Periferie și pitoresc*, „Magazin istoric", Mai-iunie 1996, p. 82.
[147] Al. Gonta, *Satul în Moldova medievală - Instituțiile*, Ed. Ştiinţifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 303.
[148] N. Iorga, *Istoria românilor*, Ed. Enciclopedică, București, 1993, p. 110.
[149] Arh.Naţionale Istorice Centrale. Fond Mânăstirea Căscioarele I/2, Zapis de dăruire de rumâni, 1 Mai 1641, Târgoviște.

Dobreni, iar aceștia au încercat să dea în schimbul lor un „sălaș de ţigani”, *„și au făcut și zapis, dar ţigani nu au dat, ci au dat 22 de galbeni.”*

În prezent mai bine de jumătate din populaţia satului este de etnie rromă. Așezaţi în trei zone ale satului, rromii se împart în ţigani vătrani în *zona cimitirului* și *pe vale* și spoitori în partea de Est a satului, spre localitatea Vărăști. Vătranii credem că s-au stabilit la Dobreni înainte de atestarea documentară a satului din 1531, probabil prin sec XIII-XIV, iar spoitorii potrivit unei însemnări a Preotului Păduroiu Vasile, găsită în arhiva bisericii au fost aduși din Imperiul Otoman în timpul Domnului Matei Basarab, probabil de Constantin Șerban și în timpul Domnului fanariot Constantin Racoviţă (1753-1756), care se ocupau cu spoitul vaselor, potcovitul cailor și facerea de cărămizi. La venirea în Dobreni spoitorii erau de religie musulmană, conducătorul lor era Bulibașa, investit de Hogea care venea o dată pe an din Imperiul Otoman pentru a săvârși toate cele necesare serviciului religios. Denumirea de spoitori nu reprzintă o entitate diferită, ci vine de la principala îndeletnicire pe care o aveau până nu demult, aceea de a spoii vase gospodărești, în special pe cele de aramă[150], așa cum alţii sunt numiţi rudari, cocălari, fierari, geambași. Spre deosebire de vătrani, care au pierdut limba și datina strămoșească, spoitorii încă păstrează tradiţia, obiceiurile, portul și vorbesc un dialect al limbii rromani, dialect bine influenţat de limba turcă ceea ce face anevoiosă înţelegerea cu alţi rromi.

Cel mai important moment pentru comunitatea spoitorilor a fost creștinarea acestora în anul 1895[151]. Taina Sfântului Botez a fost săvârșită de Mitropolitul Primat Ghenadie Petrescu și de Episcopul Argeșului Gherasim Timuș, iar 125 familii ce numărau peste 300 suflete au fost creștinate în apa Cociocului. Pentru aceasta a fost amenajat peste pârâul ce unea Cociocul cu Sabarul un podeţ împodobit cu flori și două porticuri sub formă de arcadă, decorate cu stuf și flori.

Spoitorii, îmbrăcaţi cu cămăși albe lungi, erau conduși pe podeţ până în mijlocul apei, erau botezaţi, după care erau preluaţi la celălalt capăt de o familie de români care le deveneau astfel nași. Cei botezaţi au primit nume creștine de tradiţie: Ion, Gheorghe, Vasile, Marin, Ioana, Maria etc, iar cele vechi islamice le-au păstrat ca nume de familie pe care le întâlnim și azi: Cociu, Memet, Muti, Asan, Sali, Ali, Bairam, Ramadan, Adâr[152]. Importantul eveniment s-a încheiat cu un ospăţ la care a participat întrega comunitate de

[150] Când eram copil, înainte de Revoluţia din 1989, erau spoitori care mergeu pe uliţele satului, strigând din poartă în poartă „spoi căldări”.
[151] Pr. Vasile Păduroiu, *Însemnări în arhiva parohială.*
[152] Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 23.

la mic la mare. Pornind de la însemnarea de pe la anul 1900 a pr. Marin Dumitrescu venit în vizită la Dobreni aflăm că: „în biserică se află actul botezaţilor și cununaţilor spoitori care s-au creștinat de fostul Mitropolit Ghenadie Petrescu”[153]. Credem că tot atunci a fost săvârșită și Taina Cununiei unora dintre spoitori.

Legiuirea pentru emanciparea tuturor ţiganilor din Principatul Ţării Românești din anul 1856 din timpul lui Barbu Știrbei a avut mare însemnătate și pentru cei din Dobreni, căci robia ţiganilor particulari a fost desfiinţată, proprietarii urmând să fie despăgubiţi cu câte 10 galbeni pentru fiecare ţigan din Casa Fondului de despăgubire. Ţiganii devin cetăţeni liberi, egali în drepturi, dar și în îndatoriri cu ceilalţi cetăţeni ai Ţării Românești, pot participa și chiar o fac la marile evenimente ale naţiunii române. În timpul răscoalei de la 1888 un spoitor a mers în satul Câmpurelu trimis de cei răsculaţi din Dobreni cu misiunea de a îndemna la răscoală. În Primul Război Mondial au fost înrolaţi mai mulţi spoitori și vătrași, patru dintre ei pierind pe câmpul de luptă: Gheorghe Micică, Pascale Asan, Dumitru Asan spoitori și Nicolae Coman vătraș[154].

În al Doilea Război Mondial au fost înrolaţi șase ţigani vătrași și spoitori, doi dintre ei pierind pe câmpul de luptă, iar sub dictatura antonesciană în urma deciziei deportării rromilor zece familii au fost duse în Transnistria. Unii dintre ei au murit de foame și de frig, cum este cazul familiei Rupa, alţii au fost eliberaţi de Armata Roșie și trimiși acasă, dar unii dintre ei au fost prinși între schimburile de focuri dintre cele doua tabere[155].

În perioada comunistă o parte dintre spoitori și-au păstrat vechea îndeletnicire, aceea de spoit vase, alţii s-au înscris în Cooperativa Agricolă de Producţie, iar o parte din bărbaţi și-au luat servicii în București: șoferi, maiștri, paznici etc. O altă îndeletnicire pentru câștigarea celor necesare traiului era achiziţionarea de sticle și borcane murdare de la cetăţeni, spălarea și apoi vinderea lor.

După Revoluţia din 1989, mulţi spoitori sau reorientat spre lumea afacerilor în mod special spre comerţ. Unii au deschis magazine alimentare, alţii fac comerţ ambulatoriu prin satele și târgurile învecinate cu haine și bijuterii, iar alţii au centre de colectare de metale feroase și neferoase atât în localitate cât și în alte localităţi din ţară. În ultimii ani multe dintre familii (peste 40 numai în 2016), au plecat în ţările dezvoltate ale Uniunii Europene, Spania, Anglia, Germania, pentru a munci și a supravieţui.

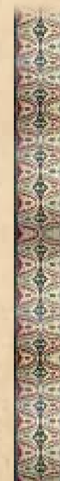
---

153 Pr. Marin Dumitrescu, *Istoricul a 40 de biserici din România,* vol. III , p. 54.
154 Mihalache Micu Vasile, *Studiu monografic,* p. 60.
155 Nichita Adrian, *Monografia satului Dobreni,* p. 24

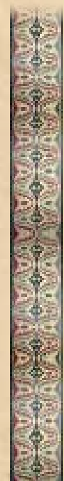
Cruce cu picior
donată de Gabriela Danielopolu-Kalinderu

Uşile diaconeşti

Uşi împărăteşti

Lumânărarul

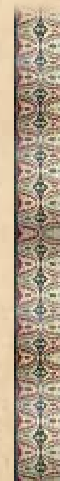
Încheiere

Ajunși la finalul cercetării noastre, nu putem să nu remarcăm cel puți două aspecte importante, atât pentru lucrarea de față, cât și pentru orice studiu cu referire la istoria locală: înainte de toate, subiectul nu poate fi epuizat, pentru că dincolo de izvoarele scrise sau de mărturiile localnicilor, pot fi găsit permanent noi și noi elemente care să pună în evidență mai bine istoria comunității; apoi, un asemenea demers nu are pretenția de a fi normativ, pentru simplul fapt că în astfel de zone în care istoria este încă trăită nu putem face nici afirmații definitive, nici analize exhaustive.

Dincolo de rigorile științifice, o astfel de carte se scrie cu emoție, cu bucurie și mai ales cu responsabilitate, pentru că cel ce așterne aceste rânduri este el însuși fiu al satului și parte al istoriei vii despre care aminteam mai sus. De aceea, fiecare informație, fiecare dată, fiecare mărturie arheologice a fost cercetată, analizată și redată cu conștiința că ea face parte dintr-un ansamblu complex ce reprezintă portretul detaliat al zonei.

Aceste rânduri nu sunt dedicate totuși concluziilor, pentru că este foarte greu, dacă nu imposibil să le formulezi, câtă vreme viața satului își continuă curgerea, în deplină legătură cu istoria ei. Câtă vreme există încă vie conștiința trecutului, nu se pot formula aprecieri finale. Câtă vreme, istoria locurilor marchează actualitatea, câtă vreme dobrenarii vor fi conștienți de originile și de rostul loc, câtă vreme obiceiurile locului vor fi respectate, concluziile nu-și au locul. Istoria în actualitate nu și-a spus încă ultimul cuvânt. Un astfel de fenomen nu este unul izolat, ci unul universal, iar datoria cercetătorului este aceea de a reda evenimentele nu doar în ordinea cronologică a petrecerii lor, ci și din perspectiva mult mai largă a efectelor pe care le-au produs, pe termen lung, în cadrul comunității.

Tocmai de aceea, munca nu a fost simplă, iar vechimea satului ne-a purtat pașii prin colbul arhivelor și al documentelor de multă vreme uitate. Perioada fondatoare, dominată de imaginea domnitorului Constantin Șerban și a familiei sale, răscoalele țărănești, evenimentele inedite precum botezul comunității de spoitori, personalitățile care și-au legat numele de aceste meleaguri au reprezentat, fără îndoială, jaloanele unei cercetări care încearcă, prin intermediul acestui volum, să încheie o primă

etapă. În timpul redactării, un ajutor real am primit din partea localnicilor, mai ales a celor în vârstă, de la care am putut afla amănunte altminteri necunoscute din istoria localității.

De asemenea, un sprijin deosebit l-am primit din partea Preasfințitului Părinte Ambrozie - Episcopul Giurgiului, cel care m-a îndemnat și m-a susținut să scriu această carte și care mi-a oferit și cea dintâi lectură a textului.

Un rol special l-a avut familia care nu a precupețit nici un efort în a mă susține pe tot parcursul redactării. Tatălui meu, Preotul Dima Tănase îi sunt profund recunoscător pentru că a știut să păstreze și să transmită șirul de evenimente ale unei localități cu o istorie atât de bogată și, mai ales, mi-a insuflat dragostea pentru aceste locuri și pentru oamenii de aici.

Fără îndoială, multe ar mai fi de spus, însă mă voi opri asupra unui singur lucru: alcătuirea unei monografii a satului natal nu se rezumă la publicarea unui volum care să pună împreună istoria locului în texte și imagini, ci mult mai mult decât atât. Este mai ales o invitație mereu deschisă pentru toți cei ce cred că locurile natale trebuie nu doar cunoscute, ci și promovate, pentru toți cei ce cred că istoria locală este parte integrantă a istoriei unui neam, tot mai puțin cunoscută și tot mai mult răstălmăcită într-un veac indiferent la rolul formator al trecutului.

Bibliografie

Documente de arhivă

1. Arhiva Parohiei Dobreni

2. Arhiva Primăriei Vărăști

3. Arhiva Școlii Dobreni

4. Arhivele Naționale ale României: *Catalogul documentelor Țării Românești,* vol. IX, întocmit de Mirela Comănescu, Laura Niculescu și Ileana Dincă, București, 2012.

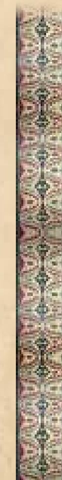
5. Arhivele Statului, Filiala jud. Ilfov, Fond Tribunalul Jud. Ilfov, secția IV, dos. 71/1888, ff. 12 – 17.

Izvoare

1. Călători străini despre Ţările Române, ediţie îngrijită de Alexandrescu Berșca Bulgaru, Vol. VI, Ed. Enciclopedică și Știinţifică, București, 1976.

2. Documenta Romaniae Historica, B: Ţara Românească, vol. II, coordonatori Mihai Berza, Constantin Cihodariu, Damaschin Mioc, Francisc Pall, Ștefan Pascu și Ștefan Ștefănescu, Ed. Academiei R.S.R., București, 1972.

3. Documenta Romaniae Historica, B: Ţara Românească, vol. III, coordonatori Mihai Berza, Constantin Cihodariu, Damaschin Mioc, Francisc Pall, Ștefan Pascu și Ștefan Ștefănescu, Ed. Academiei R.S.R., București, 1975.

4. *Documente privind istoria României,* B: Țara Românească, vol. V (1581 – 1590), coord. Mihail Roller, Ed. Academiei R.P.R., București, 1952.

Cărți, articole, studii

1. Ciucă, Elena, „Mărturii documentare privind răscoala din 1888 în judeţul Ilfov", în*File de istorie-Ilfov*, București, 1978.
2. Corbu, Constantin, *Răscoala ţăranilor de la 1888*, București, 1978.
3. Dragu, Gheorghe, *Geografie istorică* – curs universitar, Ed. Universităţii „D. Cantemir", București, 1992.
4. Drăghiceanu, V., *Câteva Monumente din Muntenia* , în B.C.M.I., 1931.
5. Dumitrescu, Pr. Marin, *Istoricul a 40 de biserici din România*, vol. III, București 1902.
6. Florescu, George D., *Divanele Domnești din Tara Românească,* vol I,București 1943.
7. Gane, C., *Trecute vieţi de doamne și domniţe*,Ed. Junimea, Iași, 1971.
8. Giurescu, C. C., *Istoria românilor,* vol. III, partea a II-a, București, 1946.
9. Giurescu, C.C., Giurescu, D.C., *Istoria Românilor din cele mai vechitimpuri până azi*, București 1975.
10. Gonta, Al., *Satul in Moldova medievala-Institutiile*, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, Bucuresti, 1986.

11. Greceanu, C. și Simonescu, D., *Istoria Ţării Românești, 1290-1690. Letopisețul Cantacuzinesc,* Ed. Academiei, București, 1960.

12. Iorga, N., „Mama lui Constantin Șerban Vodă”, în *Convorbiri Literare*, septembrie, 1901.

13. Iorga, N., *Cum era România până la 1900*, vol. I - România Munteană, Ed. Minerva, București, 1972.

14. Iorga, N., *Inscripţii din Bisericile României*, vol. I,București, 1908.

15. Iorga, N., *Istoria românilor*, Ed. Enciclopedica, București, 1993.

16. Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României* : *alcătuit și prelucrat după dicţionarele parţiale pe judeţe,* Vol. II, Ed. Socecu, București,1900.

17. Majuru, Adrian, *Periferie și pitoresc*, „Magazin istoric”, Mai-iunie 1996.

18. Manolache, Dumitru, *Biserica din Dobreni, ca o dropie de argint* , articol în Ziarul Lumina, 5 oct. 2010.

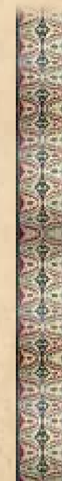
19. Nichita, Adrian, *Monografia satului Dobreni*,Studiu dactilografiat, Dobreni, 1997, p.10

20. Oţetea, A. (și colab.), *Istoria României*, vol. 3, București, 1964.

21. Panaitescu, P. P., *Pribegia lui Constantin Șerban Basarab și a lui Ștefan Petriceicu și testamenturile lor*, în AARMSI, s. III, t. XXI, București, 1939.

22. Pillat, Cornelia, *Ansamblurile de pictură de la Mănăstirea Plătărești și Biserica Dobreni*, în B.C.M.I., Nr. 3, 1971.

23. Pillat, Cornelia, *Pictura murală din epoca lui Matei Basarab*, Ed. Meridiane, București 1980.

24. Popescu, Aurel, Nichita, Adrian, Constantin, Cosmin, *Monografia Comunei Vărăști*, Ed. Amanda, București, 2009.

25. Popescu, M. M., Beldeanu, A., *Mihnea al III-lea,* București 1982.

26. Prahoveanu, Ioan, *Tratatul de la Bran*, „Magazin Istoric”, nr. 8, 1978.

27. Rezachevici, Constantin, *Constantin Brâncoveanu - Zărnești 1690*, Ed. Andreas, București, 2014.

28. Roller, M., *Documentele răscoalei țăranilor din 1888*, București, 1955.

29. Scurtu, Ioan, Alexandrescu, Ion, Bulei, Ion, Mamina, Ion, *Enciclopedia de istorie a României*, Ed. Meronia, București, 2001.

30. Sever Zotta, „O colecţie veche de spiţe de neam”, în *Revista Istorică*, nr. 1-3, 1927.

31. Stoenescu, Alex Mihai, *Istoria loviturilor de stat în România*, vol. I, Ed. Rao, București, 2001.

32. Stoicescu, N., *Dictionar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova în sec. XIV-XVII*, Ed. Enciclopedică, București, 1971.

33. Stoicescu, Nicolae, *Constantin Șerban*,Ed. Militară , București, 1990.

34. Stoiculescu, Dr. Puiu, „Destinul lui Daniel Danielopolu”, în *Viaţa medicală*, nr. 36/9 septembrie 2011.

35. Ștefănescu, Ștefan,„Basarabii”,în *Magazin Istoric*, nr. 7-8, 1968.

36. Vasile, Mihalache Micu, *Studiu monografic*, 1972.

Surse on-line

www.enciclopediaromaniei.ro

www.Historia.ro.

www.episcopiagiurgiului.ro.

http://modeleromanesti.blogspot.ro

http://www.hotnews.ro.

http://xoomclips.com.

http://www.aparatorul.md.

http://ziarullumina.ro.

Cuprins

Biserica Adormirea Maicii Domnului
Sat Dobreni, comuna Vărăști, județul Giurgiu
tel.: 0726.25.79.71 ◈ parohia.dobreni@yahoo.com

ISBN: 978-606-8931-03-6